Biblioteca Municipiului Bucureşti
SALA DE LECTURĂ

PROLETARI DIN TOATE ŢĂRILE, UNIŢI-VĂ!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

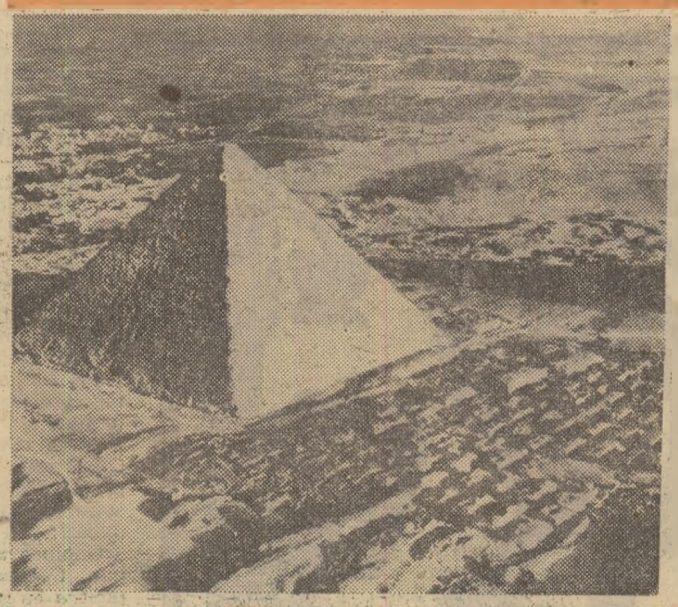

Va fi găsită mumia lui Kefren ?

In pag. 4-a

Micile secrete

Sub aripile albe ale pescăruşului

ANUL XXIV
51
(1240)

20 dec. 1968
12 pagini
1 leu

E. Goncearov : Belşug (Linogravură)

PROZA

A fi sau a nu fi ?

Intr-o bună zi mi-am dat seama că vecinul meu are o ureche cu vreo zece centimetri mai sus decît cealaltă. Aşa, dintr-o dată. L-am zărit de două-trei ori en face şi-am observat că ceva nu e în regulă.

Voiam să-i atrag atenţia, dar un prieten s-a împotrivit categoric :

— Nu, în nici un caz.

— Dar de ce ? l-am întrebat.

— N-ai să i-o spui, mi-a repetat prietenul la fel de categoric.

— Adică, de ce să nu i-o spun ? E de datoria mea. De ani şi ani de zile omul nu ştie ce-i cu el şi tu îmi interzici să-i atrag atenţia. Află că am să i-o spun.

— În nici un caz.

— Adică cum „în nici un caz" ?

— Uite aşa ! De unde ai mai luat că-i de datoria ta ? Nu-i deloc de datoria ta. În privinţa asta nu încape nici o îndoială. Dimpotrivă. Datoria ta e să-i spui omului că are nişte urechi foarte drăguţe, absolut normale. Şi, la rigoare. că-s absolut simetrice, ca Teatrul Mare.

— De ce ?

— Ca să nu bănuiască ceva.

— Ce să nu bănuiască ?

— Cum ce ? Că ar fi anormal.

— Dar urechile sînt anormale.

— Ei şi ?

— Cum „ei şi" ? Trebuie neapărat să fac ceva, ca omul să iasă din situaţia asta neplăcută.

— Dar nu-i nici o problemă. Şi n-ai dreptul să i-o spui.

— De ce ?

— El e convins că urechile-i sînt normele, chiar frumoase. Dacă tu îi clinteşti convingerea asta, o să fie mai rău

— Dar ce importanţă are „convingerea lui intimă" că sînt frumoase, cum spui tu. dacă pe dinafară nu sînt deloc aşa ?

— Dragă, recunosc că pe dinafară urechile nu-l îndreptăţesc deloc să aibă o asemenea părere... Nu sînt prea frumoase... E perfect adevărat Dar n-ai de ce să i-o spui. Cel mult, i-ai putea atrage atenţia că. întîmplător, absolut întîmplător, o ureche s-a lăsat, temporar, doar temporar, cu vreo doi centimetri... Poate chiar cu ceva mai puţin.. Dar adevărul gol-goluţ, în nici un caz.

Dorinţa de a-i spune vecinului ce fel de urechi are m-a torturat multă vreme. Cum îl vedeam, îmi aminteam de defectul lui El îmi vorbea de lucruri indiferente, dar eu nu-l puteam asculta liniştit pentru că privirile mi se agăţau deznădăjduite de urechile lui. „Cum adică ?" îmi spuneam. „Ar trebui să i-o spun" Urechile vecinului mă hipnotizau. Mi-era neplăcut cînd îmi observa traiectoria privirilor priveam ce priveam şi apoi lăsam privirile în jos.

Pînă la sfîrşit. însă, mi s-a părut că am căpătat dreptul moral de-ai spune totul, pe şleau, în faţă. Cum şi în ce fel stau lucrurile.

— Ştiţi..., am început eu într-o zi, urechile dumneavoastră, v-o spun fără înconjur, nu sînt aşezate chiar simetric. Nu foarte tare, aşa, vreo zece centimetri. Una mai sus, alta mai jos...

— Ce v-a apucat ? mi-a răspuns omul, adăugînd imediat : Şi, la urmaurmei, ce-i cu asta ?

Şi a refuzat, categoric, să se trateze. Cică nici aşa nu-i rău ! Deşi ar fi fost destul de simplu... Dar n-a vrut să facă nimic şi continuă să trăiască aşa, cu o ureche mai sus şi una mai jos.

Nikolai Bulgakov

VITRINA

Avatarurile existenţei

Cineva a observat că zbuciumul, frămîntarea, tensiunea internă, caracteristice literaturii ruse, şi-au găsit exprimarea în frecvenţa titlurilor interogative : „Cine-i de vină ?" „Încotro ?", „Ce-i de făcut ?" etc. Pornind de aici am putea observa că „Cine-i de vină?" ar fi, poate, un titlu mai potrivit şi pentru povestirea lui S. Zalîghin, recent apărută în româneşte şi avînd un titlu destul de inexpresiv, de altfel, — **Drama lui Ceauzov** *).

Acţiunea se petrece undeva în Siberia, cu aproape 40 de ani în urmă, în iarna „colectivizării totale". Conducerea colhozului a reuşit, după multe dificultăţi şi împotriviri, să adune cantitatea necesară de grîne pentru însămînţările de primăvară şi acum obştea „aşteaptă", petrecînd la sediul colhozului seri nesfîrşite în discuţii cu privire la cum va fi ea, această viaţă nouă ? Printre cei de faţă se află şi Stepan Ceauzov, un fel de mizantrop rural, un om talentat, dar închis în sine, solicitat de mulţi, dar preferînd să se păstreze mereu în espectativă. Apoi, cum se întîmplă de obicei în romane, liniştea tărăgănată a serii este brusc curmată de o veste, care cade ca un trăznet : arde hambarul cu seminţe ! „Gata, tovarăşi colhoznici, exclamă mai în glumă, mai în pagubă o femeie, se cheamă că aţi isprăvit cu semănatul". Oamenii, însă, înfruntă stihia şi Stepan Ceauzov dă dovadă de un curaj deosebit. Datorită intervenţiei sale, cea mai mare parte a grînelor e salvată. Desmeticiţi, oamenii îşi dau seama că dintre ei lipseşte Aleksandr Udarţev — ţăranul care şi-a adus ultimul, şi în silă, cota pentru însămînţări. Bănuiala sporeşte cînd Udarţev nu e găsit nici acasă, iar tatăl fugarului îi primeşte pe consăteni cu ameninţări, agitînd besmetic în aer o uriaşă rangă. Toţi se dau înapoi şi ies din odaie în afară de Stepan Ceauzov, care-l înfruntă pe bătrîn şi-l obligă să lepede ranga. Dar flacăra urii se înteţeşte. Îndemnaţi de Stepán, ţăranii rostogolesc în rîpă casa de bîrne a Udarţevilor.

Acasă, Stepan Ceauzov o găseşte pe Olga, soţia incendiatorului, cu trei copii. „Ce era să fac, se justifică Klaşa, soţia lui, s-o fi dat afară ? Unde să se ducă ?"

Chemat a doua zi la cercetări, Stepan Ceauzov e parcă altul. Tocmai pentru că ştie ce vrea de la el anchetatorul, răspunde invers. Nu recunoaşte că bătrînul Udarţev l-a ameninţat, ci pretinde că omul a glumit, nu vrea să explice gestul distrugerii casei lui Aleksandr ca o izbucnire a urii de clasă...

Deşi nu regretă că a intrat în colhoz, Stepan vrea să rămînă el însuşi, să fie lăsat să se orienteze singur, să se obişnuiască mai întîi cu situaţia nouă. Dar, ca un făcut, nimeni nu vrea să-l lase în pace. Aleksandr Udarţev îi trimite vorbă că vrea să se întîlnească cu el ; preşedintele colhozului, Pavel Peţiura, îi propune să-i ia locul. Stepan îi refuză şi pe unul şi pe altul. Viaţa, însă, îl înşfacă tot mai strîns din toate părţile. La adunarea convocată în aceeaşi seară, cînd se pune problema completării fondului de seminţe în urma pagubei din ajun, Stepan declară răspicat că nu mai dă nici un bob. Şi după el se iau toţi ţăranii. Dar îl înfruntă Koriakin, ţăran sărac din acelaşi sat, activist de partid. „Zici că n-ai, dar ca să hrăneşti soţia şi copiii răufăcătorului ai ?" — se răsteşte el la Ceauzov. „Tocmai de asta nu am pentru că s-au mai adăugat patru guri de hrănit", îi răspunde el cătrănit. Drept urmare, comisia pentru identificarea chiaburilor îl declară pe Stepan Ceauzov chiabur şi hotărăşte deportarea lui „dincolo de Smîrcuri".

In cele de mai sus n-am schiţat decît crochiul subiectului. In carte, comportările personajelor sînt motivate mult mai amănunţit şi mai nuanţat, în spiritul celei mai bune tradiţii realiste, atît de încetăţenită în literatura rusă.

Dar întrebarea creşte şi din relatarea faptelor brute : s-a comis o nedreptate — cine-i de vină ? „Ceauzov însuşi, ar putea să răspundă unii, prea s-a împotrivit tuturora. De ce n-a înştiinţat pe nimeni cînd a aflat că incendiatorul dă tîrcoale satului ?" De fapt, incendiatorul nu dăduse tîrcoale satului, totul fusese inventat de Koriakin, ca să-l încerce pe Stepan. Sau, poate, că de vină e doar un concurs tragic de împrejurări ?

Originalitatea povestirii constă în faptul că motivările realiste se armonizează în subiect parcă nu pentru a sugera un răspuns anume ci, dimpotrivă, pentru a susţine părerea că deocamdată ar fi mai prudent să nu ne grăbim cu răspunsul.

In afară de ampla povestire **Drama lui Ceauzov** volumul mai cuprinde şi cîteva nuvele scurte, pe care le apropie o aceeaşi particularitate — toate sînt scrise pentru a se demonstra cît de complicată e viaţa şi cît de dificile sînt problemele pe care ea ni le ridică în cale la fiecare pas. Preferinţa de a construi în acest fel subiectele e o caracteristică a prozei lui Zalîghin, care a publicat recent un nou roman: „Solionaia Padi".

Mihai Novicov

** S.Zalîghin : „Drama lui Ceauzov", Editura pentru literatură universală. Bucureşti, 1968.*

EDITORIALE

Un studiu gruzin despre Antim Ivireanu

Relaţiile culturale româno-gruzine au o istorie multiseculară. La originile lor se află activitatea multor oameni talentaţi. Printre ei, la loc de frunte trebuie citat numele lui Antim Ivireanu. În timpul cît am fost în România m-am convins că în această ţară frăţească e greu de găsit cineva care să nu cunoască numele lui.

La Bucureşti am putut lua contact cu valorile culturale ale poporului român şi am vizitat un excepţional monument arhitectural de la începutul secolului al XVIII-lea, care poartă numele lui Antim Ivireanu şi am cercetat exponatele muzeului unde se păstrează cu dragoste semnele activităţii acestui destoinic dascăl şi umanist, gruzin de origină, care şi-a dobîndit în Ţara Românească a doua sa patrie. Printre lucrările ce narează drumul străbătut de marele umanist se înscrie, prin noutatea şi bogăţia informaţiei, o lucrare recent apărută la Tbilisi, în editura „Literatura de Helovneba". Cartea cercetătoarei F. Djindjihaervili periodizează activitatea lui Antim Ivireanu în România, subliniind activitatea acestuia ca scriitor, tipograf, gravor, pictor şi orator iscusit, ale cărui cunoştinţe strălucite au fost puse în slujba poporului român.

În cursul anilor petrecuţi în Ţara Românească el a editat 64 de cărţi, dintre care 34 cu propriile sale forţe. Deşi şi-a închinat toate eforturile şi cunoştinţele culturii româneşti, Antim Ivireanu n-a rupt totuşi legăturile nici cu Gruzia. Autoarea stăruie în mod deosebit asupra aportului său la introducerea tiparului în Gruzia, unde a înfiinţat — la Tbilisi — o tipografie în care s-a tipărit prima Evanghelie în limba gruzină.

Prof. G. Piţhelauri
Tbilisi

Reînnoiţi din timp abonamentele pe 1969!

Veac nou

vă oferă informaţii de actualitate,
noutăţi ştiinţifice şi tehnice,
reportaj şi literatură,
teatru, cinema, modă, sport,
varietăţi,
sfaturi practice.

Săptămînal în 12 pagini

Abonamentele se primesc de către oficiile şi agenţiile P.T.T.R. şi de către factorii poştali.

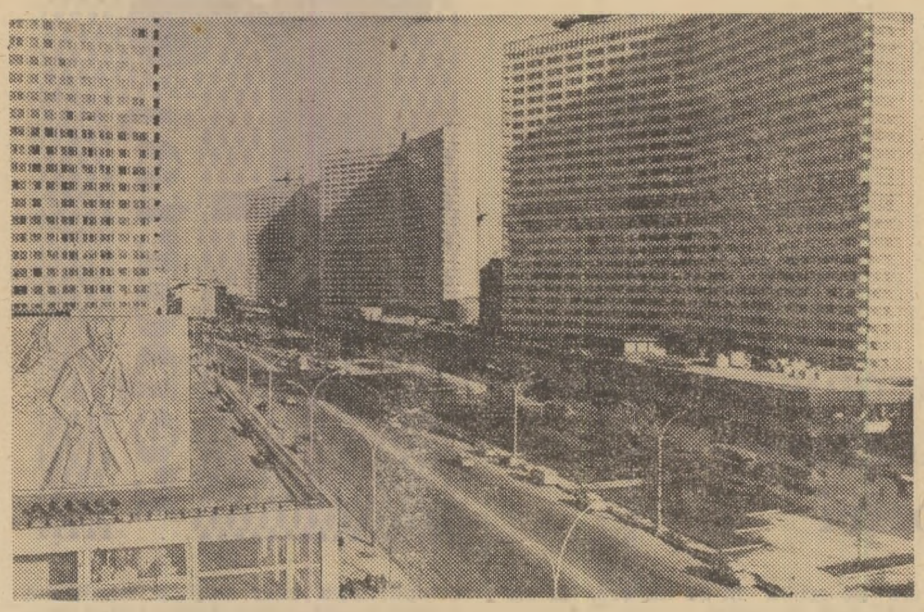

Moscova de azi. Bulevardul Kalinin

URBANISM

O mare capitală se reprofilează

Zilele trecute, împărțirea administrativă a Moscovei a suferit schimbări esențiale. De acum înainte, capitala sovietică va avea 29 de raioane în loc de 17.

Noua împărțire este chemată — cum a arătat într-un interviu Anatoli Pegov, secretarul Comitetului executiv al Sovietului orășenesc — să servească mai bine interesele populației, să ducă la o îmbunătățire a serviciilor și la o perfecționare a conducerii treburilor comunale.

În ultimii ani, Moscova a cunoscut mari transformări. S-au construit 26 de milioane de metri pătrați de suprafață locativă, 184 de policlinici, 333 de școli, instituții preșcolare cu 200 000 de locuri, 5 500 magazine, 177 mari întreprinderi de deservire... În total, în ultimii opt ani fondul de locuințe al Moscovei a sporit cu 65%.

Penultimele modificări ale împărțirii administrative a Moscovei au fost făcute în 1960, cînd hotar al orașului a devenit autostrada de centură. Atunci s-au constituit 17 raioane, dintre care 4 înăuntrul buclei bulevardului circular Sadovoie Kolțo și 13 radiale. Suprafața Moscovei creștea de la 356,4 kilometri pătrați la 886. De atunci, pe teritoriile incluse în oraș au răsărit noi cartiere impunătoare: Kuzminski, Horoșevo-Mnevniki, cartierul sud-vestic, Himki-Hovrino, Ceriomuški, Nagatino, Volhonka-Zil etc. În unele raioane, populația și numărul întreprinderilor industriale, al întreprinderilor de deservire și al instituțiilor culturale au sporit vertiginos. Astfel, raionul Dzerjinski avea pînă zilele trecute 600 000 de locuitori, raioanele Krasnopresnenski, Leningradski, Baumanski 500 000 etc. Crescuseră prea mult, sovietele raionale făceau greu față atribuțiilor lor.

La pregătirea noii împărțiri s-a ținut seama de indicii de bază ai activității economice și administrative a raioanelor, de perspectivele lor de dezvoltare, de tradiții și necesitățile planificării, de problemele noilor construcții și întreprinderi și de planul de reconstrucție a orașului în ansamblul său.

EXPOZIȚII

Echipament pentru Nord

Undeva, în Extremul Nord sovietic, la intervale egale, aparate sensibile înregistrează presiunea, temperatura, umiditatea aerului... Informațiile referitoare la climatul riguros sînt transmise apoi mai departe, în interiorul țării.

Pe baza lor, în întreprinderile sovietice este creat echipamentul necesar înfruntării climei aspre, creării unor condiții de lucru optime. Într-adevăr, omul n-ar fi ajuns niciodată să supună Marele Nord fără sprijinul unei tehnici adecvate. Acesta este și motivul pentru care recent, la Moscova, s-a deschis o expoziție intitulată „Echipament pentru Nord", avînd drept scop selectarea celor mai reușite prototipuri.

Expoziția cuprinde numeroase exponate, printre care peste 800 de mașini și mecanisme cu cele mai diverse destinații: excavatoare, tractoare, macarale, mașini de deszăpezit etc. Ultima mașină de acest tip dispune de o forță extraordinară; într-o oră ea poate înlătura o mie de metri cubi de zăpadă și croi un drum cu o lărgime de 1,5 metri!

Prin aspectul lor și prin principiul de funcționare mecanismele prezentate nu se deosebesc de mașinile obișnuite, dar sînt mult mai tolerante, mai rezistente la temperaturi scăzute. De pildă, vehiculul pentru zăpadă „Vitiaz" este realizat din piese fabricate dintr-un oțel care se comportă excelent la ger, are șenile alcătuite dintr-un cauciuc special studiat în condițiile arctice și geamuri înzestrate cu pelicule conducătoare de curent, iar încălzirea cabinei este asigurată de o izolație termică.

Specialiștii sovietici au pus la punct și noi mărci de benzină, carburant diesel și cărbune. De asemenea, modele de îmbrăcăminte special concepute pentru frig. Ele au fost realizate de fabricile de confecții în strînsă colaborare cu medici, chimiști și chiar electricieni. Printre articolele expuse — îmbrăcăminte din blană, combinezoane antifrig, încălțăminte din pîslă lipită sau din cauciuc, saci de dormit etc., atenția este îndeosebi atrasă de veșmintele pentru sudori și de elementele de încălzit special create pentru a fi introduse în veste, pantaloni și mănuși, care permit desfășurarea activității în orice condiții de temperatură.

TRANSPORTURI NAVALE

Echipaj: o persoană

Acum cîteva zile, la Porto Maghera, în apropiere de Veneția, a avut loc lansarea la apă a vasului frigorific „Kotovski" construit pentru Uniunea Sovietică de șantierele „Efim-Breda". Este a treia din cele cinci nave gemene pe care aceste șantiere le livrează U.R.S.S. Dar, ca în orice familie, fiecare dintre copii, chiar dacă aparent seamănă leit cu ceilalți, are propriile sale trăsături distinctive care îi dau o personalitate aparte. În cazul lui „Kotovski", calitățile particulare sînt de natură electronică.

Ca și cele două surori mai vîrstnice ale sale, nava are un deplasament de 5.000 de tone, o lungime de 121 m și un profil — surprinzător pentru un vas cu o destinație atît de pașnică — care-l face să semene cu un crucișător. Nu-i vorba, bineînțeles, de vreo ambiție războinică a frigorificului, ci de o linie aerodinamică, care permite atingerea unei viteze de croazieră remarcabile — 18 noduri, adică aproximativ 30 km pe oră.

Primele două vase de acest tip necesitau un echipaj foarte mic: trei inși. „Kotovski" se dovedește însă și mai „mizantrop": pentru a fi condus, el nu simte nevoia decît de 1 (un) om. Da, un singur om. Plus un sistem electronic, grație căruia toate punctele de comandă sînt automatizate. La fiecare 20 de secunde, sistemul furnizează date relative la 121 de puncte ale motorului principal (un „Fiat" de opt mii de cai putere) și la 130 de puncte ale centralei electrice, semnalînd locurile unde se ivește ceva anormal pe planul presiunii, temperaturii, voltajului etc.

Flota comercială a Uniunii Sovietice se îmbogățește astfel cu un vas ultramodern pentru transportul alimentelor congelate și al altor produse care reclamă temperaturi foarte coborîte. De altfel, în cadrul schimburilor cu Italia, care ating anual cifra de 280 miliarde de lire, se prevede ca U.R.S.S. să mai primească numeroase nave fabricate de șantierele „Efim-Breda" sau ale altor firme.

CE SE DISCUTĂ

Programul „Cosmos"

Din martie 1962, prin intermediul sateliților artificiali din seria „Cosmos" în U.R.S.S. se desfășoară un vast program de cercetare a fenomenelor fizice din spațiul interstelar. Ei sondează regiuni cuprinse între 150 și 60 000 kilometri altitudine; înclinarea orbitelor lor în raport cu Ecuatorul variază între 48°,4 și 81°,8. În 1962 și 1963 au fost lansați 24 de sateliți „Cosmos", în 1964 27 de sateliți, în 1965 — 52, iar în primele zece luni ale anului curent peste 50 de aparate cosmice.

Sateliții „Cosmos" sînt lansați de pe mai multe cosmodroame, cu ajutorul unor vectoare diferite, în funcție de misiunile științifice pe care le au de îndeplinit. Unii din ei au contribuit la soluționarea problemei protecției navelor cosmice împotriva radiațiilor și micrometeoriților, alții au măsurat dozele de radiație penetrantă și primejdiile pe care le reprezintă marile erupții cromosferice din Soare... „Cosmos — 110" a permis efectuarea unor experiențe medicale și biologice pe cîinii Veterok și Ugoliok. „Cosmos-115" a studiat un nor de pulbere captat de cîmpul gravitațional al Terrei și a dus la schimbarea opiniei că în imediata vecinătate a Pămîntului și în spațiul cosmic ar exista o mare concentrație de micrometeoriți. Alte cercetări importante au avut în vedere parametri de structură ai atmosferei (temperatura, densitatea, presiunea, componența ionică neutră) care trebuie cunoscuți spre a calcula traiectoriile și a construi modele ale atmosferei și ionosferei.

Datorită sateliților „Cosmos", în U.R.S.S. a fost creat un sistem meteorologic, numit „Meteor", care observă o mare parte a planetei noastre. Aparatele aflate la bordul sateliților trimit fotografii ale norilor, stratului de zăpadă și gheață atît din zona vizibilă cît și din cea infraroșie a spectrului. Sateliții „Cosmos-186", 188, 212 și 213 au permis găsirea celor mai bune soluții pentru cuplarea automată a două nave cosmice...

După cît se anunță, aceste cercetări vor continua și de aci înainte. O mare atenție va fi acordată sateliților echipați cu aparatură geofizică și astrofizică.

METAMORFOZĂ

Schimbarea la față a elicopterului

Primăvara trecută, pe cîmpul de zbor al stației centrale de elicoptere aparatul „Ka-26" i-a uimit pe oaspeții străini cu remarcabila sa capacitate de metamorfoză. Într-o oră el s-a transformat din taxi confortabil cu șase locuri în platformă zburătoare, după o altă oră a devenit „semănătoare" aeriană, apoi buncăr cu o capacitate de circa 700 de kilograme de îngrășăminte minerale...

„Ka-26" înlocuiește acum modelele mai vechi de elicoptere care și-au făcut conștiincios datoria. Astfel, el îl va înlocui pe „Ka-15" la îngrijirea livezilor și viilor. Mulțumită curentului de aer format de elice, chimicalele vor fi împrăștiate uniform pe ambele suprafețe ale frunzelor — deasupra și dedesubt — fără să rupă lăstarii tineri. În plus, elicopterul se încarcă foarte ușor.

Pe „An-2" îl va înlătura de pe terenurile accidentate, de dimensiuni mici, unde acesta din urmă nu se poate „desfășura" în voie. Productivitatea noului elicopter este de 40—50 hectare pe oră. Cu prilejul încercării aparatului într-un colhoz de lîngă Moscova, „Ka-26" a împrăștiat în cinci zile 120 tone de îngrășăminte, „hrănind" astfel mai bine de 1000 hectare de teren.

La revedere, colega!
Foto: **A. Poliakov**

Dar, în afară de îndeletnicirea de „lucrător agricol, „Ka-26" este și un bun „geolog". El adună recolte bogate nu numai de pe sol, ci și din subsol. Recent, în peninsula Kola a fost încercată o variantă a aparatului destinată explorărilor geologice. La bordul elicopterului a fost instalată aparatură geofizică menită să descopere zăcăminte de minereuri metalifere printr-un generator de impulsuri ale cărui radiații orientează spre zăcăminte un cîmp magnetic secundar. Semnalele care vin din direcția zăcămintelor sînt înregistrate de aparatura instalată la bord care le și prelucrează. Noua metodă de explorare aeriană făgăduiește să dea bune rezultate.

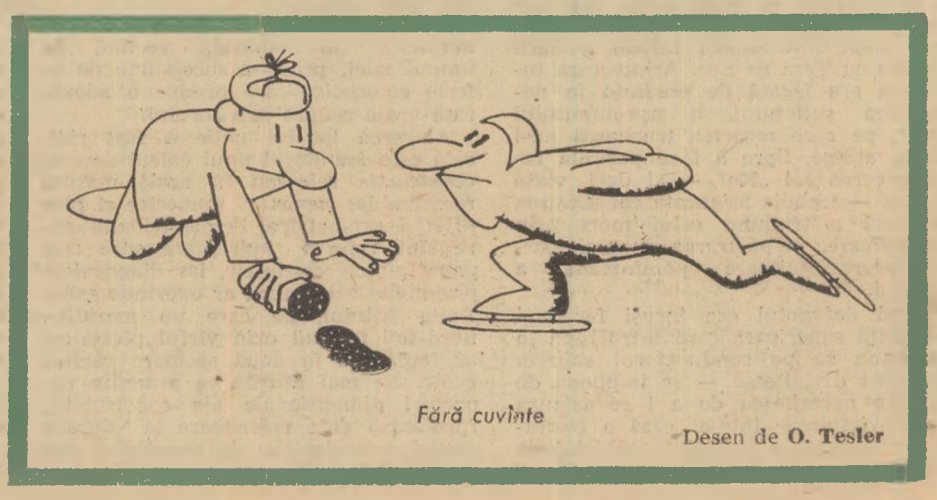

Fără cuvinte
Desen de **O. Tesler**

reportaj

VA FI GĂSITĂ MUMIA LUI KEFREN?

O maşină electronică de calcul încearcă să dezlege o enigmă a istoriei

Istorici şi arheologi, specialişti în istoria religiilor şi istoria artei aşteaptă cu egală emoţie rezultatele unei îndrăzneţe expediţii ştiinţifice întreprinse spre a dezlega una din marile taine ale egiptologiei. De cîteva luni, această expediţie şi-a fixat cartierul general al cercetărilor la Giseh, mică localitate din imediata apropiere a Cairo-ului a cărei celebritate milenară şi mondială e legată de prezenţa a trei din cele mai mari piramide care străjuiesc din loc în loc malul stîng al Nilului, de la Sakkarah, unde ia naştere Delta, pînă în Valea Regilor şi mai departe, la Abu Simbel, unde alte monumente celebre au stat, în ultima vreme, în atenţia lumii întregi.

Ce urmăreşte echipa de savanţi, din care fac parte fizicianul El Bedewi de la Universitatea „Ein Shams" din Cairo şi Louis Alvarez, de la Universitatea din California, un specialist în programări pentru maşinile electronice de calculat? Să supuie unei adevărate „radiografii" şi analizei unui perfecţionat calculator electronic cea de a doua piramidă de la Giseh, cunoscută de peste 4000 de ani ca piramida lui Kefren. Rezultatul complicatelor operaţii tehnice şi al calculelor electronice trebuie să deschidă cercetătorilor drumul necunoscut din interiorul piramidei care duce pînă la camera funerară, acolo unde ar trebui să se afle sarcofagul cu mumia ctitorului, marele faraon Kefren.

De la săpăturile făcute curînd după primul război mondial de echipa de arheologi a lordului Carnavon, în Valea Regilor, si soldate cu scoaterea la iveală a mumiei lui Tutankhamon şi a celebrului tezaur descoperit în mormîntul acestui faraon din dinastia a XVIII-a —, nici o altă încercare de a pătrunde secretele pe care le păstrează monumentele antichităţii egiptene nu a stîrnit interesul şi curiozitatea pe care le provoacă în momentul de faţă activitatea echipei de la Giseh. De altfel nu-i greu de înţeles ce însemnătate excepţională ar avea găsirea sarcofagului şi, poate, chiar a mumiei lui Kefren. Ce şanse au însă în această privinţă temerarii cercetători şi ce legătură este între scopul urmărit şi mijloacele la care au recurs?

Înfruntînd natura şi timpul

Înainte de a descinde, imaginar, pentru o clipă în mijlocul lor, spre a-i surprinde la lucru, să aruncăm o scurtă privire retrospectivă, şi evident tot imaginară, în mileniul al III-lea — înaintea erei noastre, în epoca înălţării piramidelor de la Giseh. Excursia într-un trecut atît de îndepărtat ne va ajuta să înţelegem mai bine implicaţiile acţiunii prezente.

Piramidele egiptene sînt cele mai de seamă şi cele mai vechi monumente de arhitectură funerară care au supravieţuit timpului, pentru a sta şi astăzi mărturie, după mii de ani, despre nivelul atins de măiestria constructorilor în piatră. Construcţia piramidelor a marcat un moment de mare înflorire a arhitecturii şi artei vechi egiptene în epoca centralizării statale şi a unirii sub sceptrul aceluiaşi faraon a Ţării de Jos cu Ţara de Sus. Arhitectura funerară era legată de credinţa în nemurirea sufletului, a aşa-numitului „Ka", pe care moartea trupească nu-l poate atinge. Spre a face posibilă reîntoarcerea lui „Ka" — şi deci viaţa eternă — trebuia asigurată conservarea perfectă a trupului celui mort prin mumificarea şi păstrarea mumiei, partea supravieţuitoare pămînteană a omului.

Cînd defunctul era însuşi faraonul — fiinţa superioară care întruchipa în persoana sa pe conducătorul suprem şi însăşi divinitatea — se impunea de la sine necesitatea de a i se asigura „supravieţuirea" într-o „casă a eternităţii". Aceasta e piramida, edificiul de piatră construit pentru „veşnicie" şi amenajat ca un al doilea palat în care s-a mutat faraonul după moarte.

Prima manifestare arhitecturală de acest gen se produce sub domnia faraonului Djesser (Dinastia a III-a, 2778 î.e.n.), iar istoria păstrează şi numele primului arhitect, Imhotep. Piramida construită de acesta are proporţii colosale: 60 m înălţime şi 121 m lungimea uneia din laturile patrulaterului. Au urmat la rînd alte 2—3 piramide, construite pentru faraonii care s-au succedat după Sefron.

Una din cele 7 minuni ale lumii

Cel care va ridica la cea mai mare înălţime cutezătorul monument menit să înfrunte deopotrivă natura şi timpul va fi Keops, unul din primii faraoni ai Dinastiei a IV-a, între 2723 şi 2563 î.e.n. Dimensiunile piramidei sale sînt impresionante şi astăzi, în epoca uriaşelor construcţii moderne. Ne putem, dar, închipui ce impresie trebuie să fi produs asupra contemporanilor lui Keops şi chiar a nenumăratelor generaţii următoare muntele de piatră ridicat pe o bază de 428 m, la înălţimea de aproape 150 m. Pentru această construcţie — nici astăzi întrecută prin enormitatea masei — au muncit timp de 30 de ani sute de mii de oameni. În piramida lui Keops au intrat aproximativ 2 300 000 de blocuri de piatră de cîte 2—3 tone fiecare, ceea ce face ca greutatea ei totală să ajungă la vreo 5 milioane de tone. Napoleon a calculat că din piatra piramidei lui Keops s-ar fi putut înconjura întreaga Franţă cu un zid înalt de 3 m şi lat de 20 cm.

Socotită nu fără temei de greci ca una din cele 7 minuni ale antichităţii, ea fusese denumită încă în timpul vieţii faraonului, „Akuit", adică „Luminoasa" sau „Strălucitoarea". Denumirea aceasta se va potrivi foarte bine şi piramidei pe care o va ridica mai tîrziu, în imediata vecinătate, succesorul lui Keops, Kefren. Ea vine de la efectul puternic al reflectării razelor de soare pe cele patru faţete ale piramidei placate cu lespezi şlefuite de calcar alb. De altfel, dintre toate formele geometrice, piramida este cea mai avantajată de jocul luminii şi al umbrei, trecînd, în timpul zilei, printr-o succesiune de efecte coloristice care produc o adevărată vrajă asupra privitorului.

Alegerea locului unde a fost ridicată este rezultatul unui calcul savant, construcţia relevînd în egală măsură remarcabile raporturi numerice şi proprietăţi geometrice. Feţele triunghiulare sînt riguros îndreptate spre cele patru puncte cardinale, iar diagonalele prelungite către nord ar cuprinde exact Delta Nilului, pe care un meridian nord-sud trecînd prin vîrful piramidei ar împărţi-o în două sectoare perfect egale. Se mai afirmă că anumite raporturi dimensionale ale construcţiei furnizează date referitoare la durata anului calendaristic, la densitatea pămîntului, la mişcarea şi drumul parcurs pe orbită în 24 de ore, la distanţa faţă de soare.

Dacă toate acestea sînt de natură să trezească şi astăzi uimire, şi mai uimitoare este totuşi construcţia din interiorul acestui munte masiv de piatră. Funcţionalitatea monumentului funerar impunea o arhitectură interioară care să facă foarte anevoios, dacă nu imposibil, accesul la camera mortuară în care se găsea sarcofagul sacru. Motiv pentru care intrarea în piramidă era ascunsă bine la vrea 50 m înălţime, sub o piatră cu nimic deosebită de celelalte. Drumul spre camera funerară trecea printr-un şir de coridoare şi tuneluri înguste, întunecoase şi întortocheate, întrerupte din loc în loc de puţuri verticale care ridicau obstacole de netrecut în calea celor ce s-ar fi aventurat pe acolo.

Jefuitorii piramidelor

Şi totuşi, în ciuda acestor precauţiuni extraordinare, s-au găsit oameni care îndrăzneau să înfrunte toate primejdiile şi obstacolele, inclusiv avertismentele grave săpate în piatră la exterior, care atrăgeau atenţia asupra blestemului divin ce se va abate asupra capului cutezătorilor. Înfrîngînd şi opreliştile magice — într-o epocă în care magia avea o extraordinară influenţă asupra oamenilor — prin labirintele misterioase ale piramidelor îşi făceau drum jefuitori de morminte.

„Anul întîi al aniversării Domniei, în luna a patra a verii, ziua a cincea. În această zi s-a procedat la interogarea marilor criminali — hoţii care au jefuit sacrele morminte..." Aşa glăsuieşte începutul unei minute de anchetă penală consemnată pe un papirus aflat la British Museum. Procesul a avut loc acum 4000 de ani şi este primul de acest fel atestat într-un document autentic, în care se află scris şi numele celui dintîi jefuitor de morminte din istorie, Bukaaf. Încercînd la început să tăgăduiască — arată documentul — el a fost supus torturilor, astfel încît a sfîrşit prin a recunoaşte: „Am scos sarcofagul de argint care era închis în cel de piatră cu ajutorul însoţitorilor mei şi am împărţit cu ei"...

Alte mărturii rămase de la procese de aceeaşi natură pomenesc chiar de complicitatea unor slujbaşi regali sau a unor preoţi care cunoşteau bine drumul spre comorile ascunse fiindcă participaseră la ceremonia înmormîntării şi la ferecarea intrărilor secrete. De altfel — amănunt semnificativ — mai toate jafurile erau comise foarte curînd după înmormîntare.

În disperare de cauză, faţă de frecvenţa cu care se repetau asemenea jafuri, autorităţile religioase recurgeau adeseori la o deliberată violare a mormintelor, pentru a transporta, în mare secret, mumiile regale într-o ascunzătoare mai bine tăinuită.

Dispariţia mumiilor nu putea totuşi să zădărnicească reîncarnarea lui „Ka" fiindcă o măsură de precauţie făcea ca o „dublură" a decedatului — statuia acestuia — închisă în camera mortuară, să se afle oricînd la îndemîna sufletului. Vechii egipteni spuneau că sculptorul este „cel ce te poate face să trăieşti după moarte".

Statuia faraonului Kefren

Detectivul I. B. M. în acţiune

Piramida lui Kefren, de proporţii ceva mai mici decît piramida lui Keops, este totuşi mai înaltă în altitudine absolută, motiv pentru care cei vechi o numeau „Cea mare". Cu o pantă mai înclinată şi o alură mai dinamică, ea îşi profilează cu semeţie silueta în ansamblul completat de mai mica piramidă a lui Mikerinos şi de celebrul Sfinx care străjuieşte piramida lui Keops.

Colosalul munte de piatră dură care e presupus a păstra în măruntaiele sale preţiosul sarcofag cu mumia faraonului Kefren pare a fi rezistat nu numai asaltului timpului, ci şi îndrăznelii jefuitorilor. Pînă acum, cel puţin, presupunerile specialiştilor converg spre această ipoteză. Cunoscînd soarta pe care o avusese mumia lui Keops — furată imediat după terminarea ceremoniei funebre — se pare să Kefren şi-ar fi luat măsuri excepţionale de camuflare a locului ales pentru amplasarea camerei mortuare în structura piramidei.

Savanţii încearcă acum să descopere acest loc. Metodele şi mijloacele lor sînt evident cele ale veacului electronicii. Ei au instalat în marea boltă centrală, aflată la baza piramidei, două aşa-numite „camere de scînteiere", umplute cu gaz neon supus unor continui descărcări electrice de înaltă tensiune; în acelaşi timp, milioane de particule cosmice — „muonii" proveniţi din îndepărtate exploziii stelare care bombardează fără întrerupere suprafaţa pămîntului — trec, în virtutea forţei lor de pătrundere, prin pereţii piramidei, ajungînd în camerele în care gazul ce se ionizează produce scîntei. Un calculator electronic, conectat cu aceste camere, analizează datele furnizate de scîntei, stabilind coordonatele traseelor parcurse şi numărul „muonilor" sosiţi în fiecare punct urmărit. În modul acesta se întocmeşte o hartă a interiorului piramidei. Un număr mai mic de „muoni" indică spaţii pline, care au opus o mai mare rezistenţă la pătrunderea iradiaţiilor, în timp ce un număr superior de particule va trăda locurile goale, adică cele în care s-ar putea să se adăpostească sarcofagul faraonului.

În patru luni de cercetări s-au cules trei milioane de date care lasă să se creadă că acţiunea de depistare a camerei funerare a intrat în faza finală. Surpriza ce-i va întîmpina pe savanţi nu poate fi încă anticipată. Se poate foarte bine ca ei să dea de mult căutata mumie, contribuind astfel la dezlegarea misterului lui Kefren şi, implicit, la clarificarea uneia din tainele egiptologiei; după cum nu-i exclus să constate, o dată mai mult, că jefuitorii de mumii regale au anticipat cu cîteva mii de ani interesul manifestat azi faţă de nepreţuitul tezaur faraonic.

M. Mihailov

PORTRET

O minune care apare o dată la un secol

Katea Noviţkaia are 16 ani şi un obraz copilăros, încadrat de plete lungi şi de bretonul la modă; dar acest obraz poartă pecetea unei maturităţi spirituale timpurii şi al unui destin promiţător. Ea a cîştigat recentul concurs internaţional de pian din Belgia într-o manieră care a determinat presa belgiană să o califice drept „O minune care apare o dată la un secol".

Marea confruntare de talente de la Bruxelles a fost iniţiată exact acum treizeci de ani şi a arătat chiar de la început că are înalte exigenţe artistice. Primul concurs internaţional de pian s-a încheiat cu victoria lui Emil Ghilels, care avea pe atunci 22 de ani.

Katea Noviţkaia are o biografie scurtă şi modestă. S-a născut într-o familie de istorici în care muzica e doar o pasiune extra profesională; dar o pasiune atît de puternică, încît a fost determinantă pentru soarta fetiţei. Katea a început să cînte la pian la o vîrstă aproape mozartiană: 4 ani, iar la 6 ani a fost primită la şcoala centrală de muzică de pe lîngă Conservatorul din Moscova. La 12 ani, profesorul Lev Oborin

a luat-o în clasa lui. Şi tot el i-a îndrumat studiul pînă la absolvirea şcolii, eveniment care s-a petrecut cînd Katea avea 15 ani. În aceeaşi toamnă s-a înscris la Conservator, unde acum este studentă în anul II. Cam asta e tot.

Ani puţini la număr, dar denşi, bogaţi în muncă şi realizări. Katea Noviţkaia are un repertoriu foarte vast: Bach şi Mozart, Ceaikovski şi Beethoven, Chopin şi Rimski-Korsakov, Schumann şi Liszt, Scarlatti şi Musorgski, Debussy şi Ravel, Prokofiev şi Skriabin. „Dumnezeii" ei sînt însă Mozart, pe care l-a interpretat în Belgia, Beethoven, Prokofiev şi Skriabin. Portretele lor îi acoperă pereţii camerei, aşa cum alţii fac cu vedetele de cinema. În camera Katiei, însă, este loc numai pentru muzică, regina ei, tiranul ei. Totul porneşte de la muzică şi se întoarce la muzică. Cînd vorbeşte de pictură, de exemplu: spune: „Vrubel îmi aminteşte de Skriabin. Matisse mă trimite cu gîndul la Prokofiev", iar cînd discută literatură i se pare că: „Prokofiev are ceva comun cu Dostoevski". Dincolo de dragostea pentru muzică, aceste paralelisme arată că tînăra interpretă, departe de a fi unilaterală, caută să-şi facă o cultură completă, spre a se putea mişca cît mai liber în lumea vrăjită a artei.

Începătorul
Desen de **V. Maiorov**

TEATRU

Sub aripile albe ale pescăruşului

Imprejurarea apropiatei sărbătoriri a şapte decenii de existenţă a Teatrului de Artă din Moscova a dat o iradiere aparte vizitei pe care am avut recent prilejul s-o fac aici. În atmosfera solemnă, de sanctuar artistic, care domneşte în vastele holuri şi foaieuri, în sală, pe scenă şi, dincolo de ea, pe coridoarele de la cabine, totul aduce aminte de Stanislavski şi Nemirovici Dancenko, întemeietorii şi animatorii celebrului teatru.

Montările conservă şi cultivă cu un fel de religiozitate absolută stilul cristalizat în epoca de glorie a celor doi regizori; cabina care i-a aparţinut cîndva lui Stanislavski stă cu uşa deschisă în timpul fiecărui spectacol, iar înăuntru, pe o masă, flori mereu proaspete — chiar acum, cînd iarna s-a instalat în drepturile ei — aduc zilnic semnul comuniunii noilor generaţii de artişti ai MHAT-ului cu dascălul a cărui moştenire creatoare o perpetuează; în sală, oameni cărunţi şi gravi, alături de şcolari neastîmpăraţi, umplu pînă la ultimul loc parterul şi balcoanele, aţintindu-şi avid privirile spre scena unde, sub aripile albe, larg desfăcute în zbor, ale pescăruşului, emblema teatrului, se înfiripă seară de seară un alt miracol scenic, reflectînd destine, gînduri, sentimente, adevăruri omeneşti fundamentale. Şi la toate acestea se adaugă acum fierberea intensă, dar perfect calmă, a pregătirii jubileului.

Într-o clădire alăturată, în sălile, muzeului „K. Stanislavski — V. I. Nemirovici-Dancenko" mari panouri albe cu fotografii şi texte se află în curs de amenajare în vederea expoziţiei festive. Din fotografii şi machete, afişe şi schiţe scenografice, portrete şi documente ale timpului, reînvie nu numai istoria unui teatru care a marcat un moment crucial în dezvoltarea artei scenice moderne, ci însăşi vigoarea unui crez artistic pe care cei 70 de ani nu l-au desminţit. Dimpotrivă. O atestă spectacolele pe care am putut să le văd, în special „Trei surori" şi „Suflete moarte". Iar cea mai edificatoare demonstraţie am căpătat-o asistînd la repetiţiile cu „Pescăruşul" de Cehov, spectacol pus în scenă într-o nouă montare de către artistul poporului Boris Nikolaevici Livanov şi a cărui premieră urmează să celebreze evenimentul. Dacă în decembrie 1898, prima montare la MHAT a „Pescăruşului" (în regia lui Stanislavski) a avut rolul să consacre un mare dramaturg încă nerecunoscut ca atare, după 70 de ani misiunea asumată de Livanov este aceea de a „reciti" textul cu ochii prezentului şi în spiritul principiilor teatrale ale celor care au realizat cei dintîi spectacolul.

„Este o operă în acelaşi timp realistă şi poetică, în acelaşi timp dramatică şi comică, în acelaşi timp directă, explicită şi indirectă, subterană, secretă" — ţine să-şi exprime punctul de vedere regizorul. „Spectacolul nostru caută cheia care să ne permită nu numai însufleţirea scenică a termenilor conflictului, a epocii şi a cadrului acţiunii, ci şi o asemenea pătrundere în universul interior, în intimitatea caracterelor, încît să descoperim şi să luminăm trăsăturile care ne pot fi mai apropiate nouă astăzi". Pe lîngă aceste explicaţii de principiu, lucrul lui Livanov cu interpreţii ilustrează direcţia preocupărilor regizorale, minuţioasa cizelare a fizionomiei personajelor, a fiecărui gest, a fiecărei expresii şi nuanţe, atenţia distribuită egal, fără cea mai mică scăpare, tuturor detaliilor de viaţă revelatorii. Sînt ca şi hipnotizat de vraja de magician a lui Livanov, care — cu o tinereţe spirituală pe care mulţi mai tineri ca el i-ar putea-o invidia — nu are o clipă de astîmpăr şi dinamizează totul în jurul său cu o nemăsurată dezlănţuire de vitalitate. Întrerupe dialogul de pe scenă, dă o indicaţie, argumentează, glumeşte, explică, sare de la locul său şi din cîţiva paşi urcă la rampă şi intră în „pielea" lui Dorn, rol pe care se pregăteşte să-l joace, revine în sală, cere o schimbare de lumini şi reia de la capăt repetiţia, pentru a o întrerupe curînd iar. Şi din acumulări imperceptibile, cu o răbdare şi o tenacitate care sînt privilegiul artei veritabile, actul al doilea din „Pescăruşul" se încheagă, prinde contur. Pe scenă, am plăcerea să recunosc pe Irina Stepanova (Arkadina), pe Oleg Strijenov (Treplev) şi pe foarte tinerele şi talentatele actriţe Korkoşko (Nina Zarecinaia) şi Miroşnicenko (Maşa; cealaltă Maşă este Tatiana Doronina, de pe coperta noastră) ultimele două fiind şi interpretele Irinei şi Olgăi în recenta montare cu „Trei surori", realizată de maestrul emerit al artei I. M. Raevski. În cele patru ore dense ale repetiţiei am întrevăzut ceva din sclipirile sărbătoreşti ale premierei care marchează zilele acestea cea de a 70-a aniversare a Teatrului Academic de Artă din Moscova.

Mihail Lupu

CINEMA

În sfîrşit, Maria Callas...

Acest fine de an a fost răscolit de un proiect cinematografic despre care se discută în toate cercurile cinefile: filmul „Medeea", cu Maria Callas ca protagonistă.

În sfîrşit, diva scenei lirice a stabilit legături cu ecranul, care a mai încercat să o atragă, dar fără succes: mai de mult, pentru o versiune filmată a operei „Tosca", mai recent, pentru o fastuoasă biografie muzical-cinematografică a lui Puccini.

„De data asta filmul se va face — socoteşte o revistă italiană care a difuzat ştirea. Nu mai există nici o piedică. Nu mai există Onassis care să dezaprobe, să obiecteze, să interzică. Şi apoi, dacă pînă ieri munca putea să însemne pentru Maria Callas doar un mod de a anima monotonia distracţiei forţate şi un mijloc de satisfacere a foamei de aplauze, azi ea redevine elementul cel mai important şi justificarea vieţii sale, adevărata-i realizare. Mai ales o muncă nouă, cum este cinematograful. Şi un personaj atît de îndrăgit, ca cel al Medeei".

Da, Medeea, personaj tragic, teribil şi fatal, capabilă de o dragoste răvăşitoare şi de o ură pasionată, şi pe deasupra grecoaică ca şi dînsa, i-a plăcut întotdeauna Mariei Callas şi ocupă un loc deosebit în biografia ei: Medeea a marcat triumful decisiv al cîntăreţei la Scala, acum cincisprezece ani, în decembrie 1953. În seara aceea, în hainele eroinei antice, cu ochi imenşi şi o faţă halucinant de palidă, Maria Callas a apărut pentru prima oară în faţa publicului — slabă şi aproape frumoasă, trecută în chip miraculos de la 92 la 60 de kilograme, devenită dintr-o grăsană o adevărată vampă şi gata să se transforme într-un mit.

Această experienţă este şi o primă garanţie de succes al viitorului film. A doua garanţie este regizorul: Pier Paolo Pasolini. Nici un film al lui Pasolini n-a trecut neremarcat. Complicate, sondînd zone mai puţin accesibile, operelor lui Pasolini li s-a recunoscut întotdeauna un anume prestigiu intelectual, chiar dacă unele au fost foarte discutate. Regizorul nu va călca pe un drum bătut nici cu „Medeea", care nu va fi o transpunere cinematografică obişnuită. Pasolini intenţionează să adopte stilul imobil şi auster al filmului mut, pe care l-a folosit parţial în „Teorema". Toate personajele vor fi mute. Numai Medeea se va exprima. Dar nu în cuvinte, ci în cîntec.

Pasolini nu intenţionează să facă o analiză psihologică a personajului. El vrea să o lase pe Medeea la dimensiunile ei mitice. Filmul va depăna de aceea o poveste cumplită: îndrăgostită nebuneşte de Jason, venit în ţara ei în fruntea argonauţilor, în căutarea lînei de aur, Medeea se lasă orbită de această pasiune. Îşi ucide fratele, ca să nu-i împiedice fuga şi căsătoria cu Jason, îl ucide pe tatăl acestuia, ca să elibereze pentru iubitul ei tronul Tesaliei. Şi îşi află pacea numai în Corint, unde mînia poporului din Tesalia o obligă să se refugieze cu soţul ei, ca oaspeţi ai regelui Creon. Acolo, în zece ani de viaţă fericită, naşte doi copii. Dar cînd Jason, îndrăgostindu-se de Glauca, fiica regelui Creon, îi cere să părăsească cetatea şi o repudiază ca soţie, izbucnirea ei de ură şi gelozie este înfricoşătoare. După ce îi omoară pe Glauca şi Creon, răzbunarea împotriva soţului infidel culminează cu uciderea propriilor lor copii. Iar cînd Jason, la rîndu-i, vrea să o ucidă, dispare în cer pe un car magic tras de doi dragoni înaripaţi.

După cum se vede, pe Maria Callas o aşteaptă un rol dificil. Dar Pasolini i l-a încredinţat fără ezitare, fără măcar să o fi văzut vreodată. A auzit-o numai cîntînd şi a văzut multe fotografii de ale ei. Ele l-au convins însă în aşa măsură, încît s-a gîndit să o distribuie şi în rolul Jocastei din „Oedip". Regizorul s-a explicat astfel: „Chiar din fotografii se vede că este o figură extraordinară. Aminteşte într-o manieră impresionantă de femeile de pe vasele minoice. Are o vitalitate tragică pe care eu o socotesc calitatea cea mai importantă la personajele mele, o calitate pe care nici un actor nu o poate înlocui cu simpla cunoaştere a meseriei. În cinema lucrul esenţial e ca interpretul să fie realmente cineva: o forţă reală, o personalitate adevărată, o prezenţă excepţională. Cine-i un oarecare, e scos din luptă".

N. Sazonova

Vedete pe platou

● *În filmul regizorului Iuri Ozerov: „Eliberarea Europei", americanul Orson Welles deţine rolul lui Winston Churchill; iar englezul Paul Scofield, pe acela al lui Francklin Roosevelt. Această „inversare" a fost impusă de asemănarea fizică a interpreţilor cu eroii.*

● *Maia Bulgakova, pînă acum „actriţă de roluri episodice", face o creaţie magistrală în filmul „Din plictiseală", ecranizare a schiţei cu acelaşi titlu de Gorki. Ea o interpretează pe urîta Arina, care plăteşte cu viaţa bietul ei vis de dragoste.*

METEOROLOGIE

Energia pe care o primim și cea pe care o pierdem

Nu trebuie să fii specialist spre a ști că principalul izvor de energie al Pămîntului este Soarele ; celelalte corpuri cerești nu ne dau decît o cantitate infimă. Fluxul de energie solară care izbește straturile superioare ale atmosferei terestre este estimat la 2 calorii pe centimetrul patrat și pe minut. O dată ajunsă în apropierea Pămîntului această energie solară capătă destinații diferite, în așa fel încît numai o parte încălzește continentele și oceanele.

O cîtime de 35—40% din totalul ei e reflectată direct de păturile cele mai înalte ale atmosferei și retrimisă către spațiile siderale. Acest procentaj e numit albedo. Restul de 60—65% e absorbit într-o măsură (15%) de gazele din atmosfera terestră (mai ales vapori de apă și ozon), iar în cea mai mare parte de însăși Terra. Dar nu numai atmosfera terestră reflectă lumina vizibilă ; continentele și oceanele retrimit și ele lumină solară în spațiu și de aceea se vorbește de albedo și în ceea ce le privește.

Dacă oceanele și continentele ar păstra căldura pe care o absorb, temperatura suprafeței globului ar crește mereu ; pentru ca ea să rămînă constantă e nevoie deci ca mările și uscatul să piardă o cantitate egală cu aceea pe care o primesc. Această pierdere de energie se produce prin radiație. Planeta noastră iradiază astfel constant energie, ca un corp încălzit.

Între energia solară primită de globul pămîntesc și aceea pe care el o retrimite în spațiu există însă o deosebire fundamentală : oricine poate „vedea" lumina solară, nimeni nu vede însă energia degajată de Pămînt. Cauza ? Aceste radiații nu sînt pe aceeași lungime de undă ! Radiația solară care parvine pe sol e lumină vizibilă, aceea emisă de Terra e lumină infraroșie.

Această deosebire explică un fenomen important : efectul de seră. În timp ce lumina vizibilă străbate atmosfera terestră fără să fie prea mult absorbită, lumina infraroșie e absorbită în proporție de 90% de apa, gazul carbonic și ozon și numai 10% scapă către spațiile interplanetare. Absorbit de atmosferă, restul e trimis spre sol și contribuie la încălzirea Terrei. Atmosfera terestră conservă astfel căldura. Dacă efectul de seră n-ar exista, temperatura medie a planetei noastre ar fi de —29 grade Celsius în loc de +13 grade pe care o știm noi.

Pe de altă parte, cum numai 10% din radiația infraroșie a Pămîntului scapă direct în spațiu, e nevoie ca planeta noastră să mai piardă energie și altfel : aici intervin straturile superioare ale atmosferei joase care iradiază căldură, jucînd astfel rolul de radiator spre a asigura echilibrul termic al Pămîntului.

Acest echilibru nu există totuși decît dacă se ia în considerare o perioadă de timp suficient de lungă, de ordinul a cîtorva ani. Pe o perioadă scurtă de timp, cantitatea de energie primită de Pămînt și aceea pe care o pierde nu sînt echivalente ; se naște astfel un dezechilibru radiativ temporar care variază în funcție de longitudine, latitudine și anotimpuri.

În regiunile ecuatoriale există, de pildă, tot anul o mare cantitate de energie disponibilă provenind din dezechilibrul radiativ și din energia latentă a atmosferei. Cantitatea de energie stocată în oceane e mică și nu poate modifica acest dezechilibru. În februarie și martie el se manifestă la 10 grade latitudine sudică, în timp ce în iulie și august urcă pînă la 10 latitudine nordică, urmînd traseul ecuatorului termic.

La latitudinile subtropicale, bilanțul radiativ și energia latentă variază în același sens, atingînd valori maximale vara și minimale iarna. În schimb cantitatea de energie stocată în oceane variază în sens invers, dar variațiile ei compensează acelea ale celor două cantități precedente : în felul acesta, la latitudinile subtropicale nu există decît puțină energie disponibilă, indiferent de anotimp ; între 20 și 40 de grade latitudine nordică atmosfera pare a cunoaște un echilibru permanent.

La latitudinile temperate și la poli, echilibrul e negativ ; în februarie, martie și aprilie există chiar o zonă foarte negativă de dezechilibru.

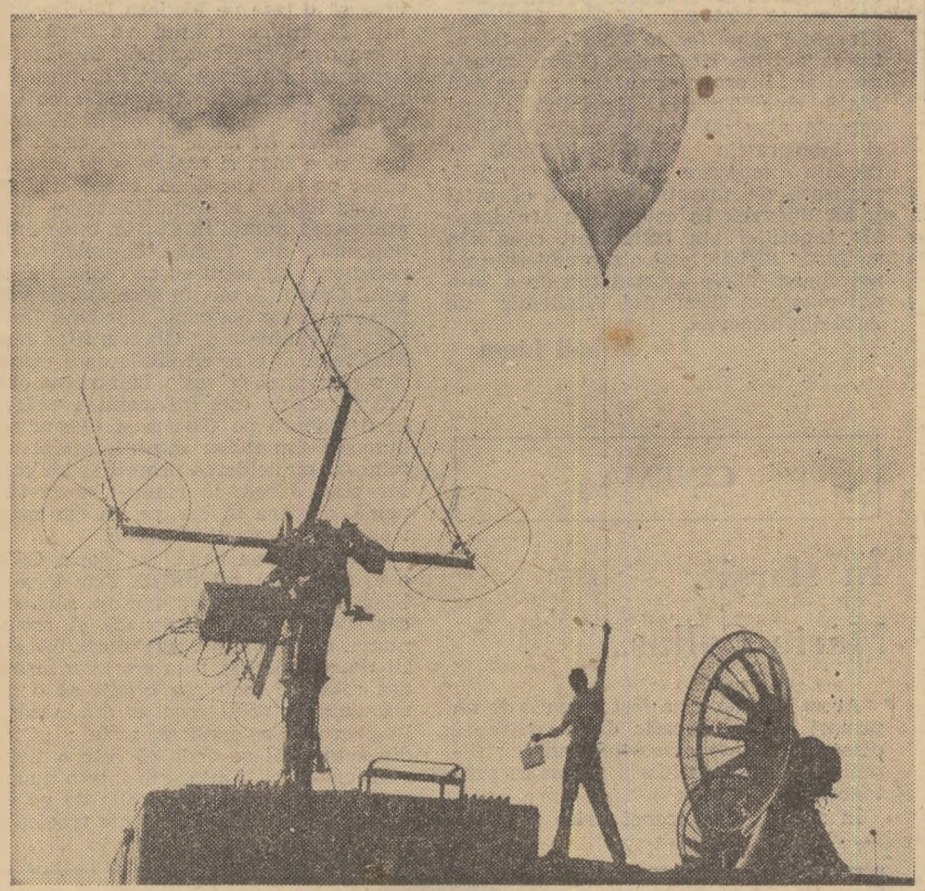

Lansarea unei radiosonde pentru cercetarea păturilor superioare ale atmosferei

FENOMENE NATURALE

„Fantomele" sînt scumpe la vedere

Chiar și azi, dezbrăcate de orice mister și explicate științific, fenomenele naturale de felul celor descrise mai jos rămîn un spectacol impresionant. Și aceasta cu atît mai mult cu cît se produc foarte rar, de cele mai multe ori în liniște și singurătate.

Printre cei mai recenți martori ai unei glorii — așa a fost numit fenomenul — se află doi participanți la expediția geofizică sovietică care în 1957—1959 a făcut cercetări în insula arctică Franz-Joseph. Peste cupola de gheață a insulei se lăsase o ceață deasă, cu straturi verzi, albastre, trandafirii și violete, așa cum se întîmplă în Arctica ori de cîte ori soarele nu se ridică prea sus deasupra orizontului. Ieșind din adăpostul lor, cei doi cercetători au văzut două imense umbre proiectate pe zidul de ceață, tivite cu o margine luminoasă multicoloră. Erau propriile lor umbre supradimensionate, aureolate de un nimb în toate culorile curcubeului. Dar, oricît ar părea de ciudat, fiecare își vedea doar propria aureolă și nu și pe a celuilalt.

Fantasticele umbre aureolate au dăinuit între orele 11.30 și 13.30 și nu s-au mai ivit în următoarele 670 de zile cît au durat lucrările expediției.

Prima descriere a acestui fenomen a fost făcută în 1744 de un om de știință francez aflat în Anzii din Patagonia. Era cunoscut însă din vremuri străvechi (poate că de aici își trage obîrșia nimbul sfinților, după cum nu-i exclus ca desenele rupestre înfățișînd oameni cu cercuri și raze în jurul capetelor, asemănătoare cu scafandrele cosmonauților, să fie doar reproducerea unei glorii). În evul mediu fenomenul a fost cunoscut sub denumirea de „fantoma de pe Broocken", după numele muntelui unde condițiile meteorologice favorizau formarea giganticelor umbre.

Dar, unde și cînd poate fi întîlnită gloria sau „fantoma de pe Broocken" ? Ea se ivește atît de rar, încît cercetători care studiază fenomenele naturale timp de zeci de ani, între poli și ecuator, au prilejul s-o vadă o dată sau de două ori. Amundsen, de exemplu, a văzut-o o singură dată, spre sfîrșitul vieții, sub forma umbrei aureolate a avionului ce-l transportase la 88 de grade latitudine nordică.

Fenomenul se află în atenția oamenilor de știință de două secole. Specialiștii în materie au stabilit, în primul rînd, că o condiție sine qua non pentru formarea „fantomelor" este ceața care are proprietatea de a estompa lumina, așa cum vata înăbușă sunetele. Descrierea mecanismelor ce produc gloria este însă mai complicată decît a altor fenomene optice. Ea se bazează pe așa-numita teorie Mi, care ia în considerare lumina difractată de particulele de orice dimensiune ce stau în calea razelor luminoase. Ne vom mărgini să amintim cîteva constatări generale legate de apariția gloriilor : ele se produc cînd ceața e alcătuită din particule foarte fine, cînd Soarele e aproape de linia orizontului, iar observatorul se află între zona cețoasă și Soare.

ANIMALE DE EXPERIENȚĂ

Porcii — cine ar fi crezut ?

Se știe că Leonardo da Vinci a cercetat experimental, prin disecții, anatomia omului și animalelor. În desenele sale anatomice el indica nu numai structura organelor, ci și funcțiile lor. Funcționarea inimii, de pildă, a studiat-o... pe porc, animal pentru care, pe nedrept, nutrim uneori un sentiment de repulsie și dispreț. La un secol după Leonardo da Vinci, Montaigne făcea și el, în celebrele sale „Eseuri" (1580), reflecții interesante despre porci : „Cu noi seamănă cel mai bine animalele cele mai respingătoare și urîte : maimuțele se apropie de om mai mult ca înfățișare exterioară..., cît privește însă structura internă și funcționarea organelor, cel mai înrudit este porcul". John Hunter, cunoscut chirurg englez din secolul XVIII, afirma chiar că porcul este cel mai potrivit animal pentru studierea fiziologiei omului. Lucrarea „Chirurg fără voie", dedicată vieții lui,

relatează următoarea întîmplare amuzantă. Într-o zi, un margraf de Baden simți o durere în inimă. Adunați pentru consult, medicii palatului hotărîră că margraful avea nevoie de o compresă pe organul bolnav. Cel în cauză nu se împotrivi tratamentului propus, dar își exprimă îndoiala că medicii ar fi determinat exact locul unde se află inima. Pentru a-i risipi îndoielile, medicii hotărîră să taie un porc spre a compara pe viu structura toracelui bolnavului cu a animalului. Analogia i s-a părut bolnavului convingătoare și astfel viața suveranului a fost salvată.

Prin urmare, animalul cunoscut mai ales drept cel mai darnic furnizor de slănină și carne, a fost și este mai cu seamă azi și un foarte prețios auxiliar al științei. Dar înainte de a ne ocupa mai pe larg de acest aspect, să amintim în treacăt și de alte „talente" ale subiectului acestor însemnări. Prea puțini știu, de pildă, că în antichitate porcii erau folosiți ca animale de povară. În Egiptul antic ei erau lăsați liberi pe cîmpurile semănate spre a îngropa semințele cu copitele lor mici. Cu mult mai tîrziu, în Anglia, ei rivalizau cu cîinii de vînătoare.

Astăzi, cercetătorii din multe țări so-

Fără cuvinte

Desen de G. și V. Karavaev

tehnica

cotesc porcul un animal de laborator de neînlocuit. Căci s-au convins că anatomia şi fiziologia lui aduc uimitor cu aceea a omului. Inima, sistemul circulaţiei sanguine, tubul digestiv şi chiar dinţii seamănă, ca structură, cu aceia ai omului. Ca şi omul, porcul înclină la bătrîneţe către o viaţă sedentară, devine greoi şi are predispoziţie spre multe din bolile umane. Cu toate aceste asemănări, porcul nu prea a fost folosit în laboratoare din cauza greutăţii sale. În ultimii ani, însă, şi această dificultate a fost înlăturată : cîteva institute de cercetări au obţinut prin încrucişare o rasă de animale „miniaturale", a căror greutate se apropie de aceea a omului. Altă dificultate, şi ea biruită azi de metodele moderne de anestezie, era strîns legată de uimitoarea agilitate a porcului şi de ţipetele puternice pe care le scoate. I. P. Pavlov a încercat să folosească porci în experienţele sale, dar a renunţat categorisindu-i ca... isterici din naştere. Căci cum îi întindea pe masă, animalele începeau să se svîrcolească şi să ţipe.

Dar iată cîteva dintre rezultatele cele mai importante ale cercetărilor făcute pe porci. După un număr de experienţe s-au putut astfel afla cele mai potrivite norme de alimentaţie a copiilor şi s-au descoperit noi mijloace de luptă împotriva insuficienţei de proteine tot la copii. O altă serie de experienţe i-a dus pe cercetători la concluzia că apariţia la om a ulcerului stomacal este deseori condiţionată de consumarea cu precădere a unor preparate semilichide (griş cu lapte, orez cu lapte, terci etc.). În acelaşi timp porcii mai sînt folosiţi la stabilirea dozelor maxime de radiaţii pe care le suportă omul iar în ultimul timp au devenit obiect de experienţă în gnotobiologie, ştiinţă nouă care cercetează animalele fără microbi. Într-adevăr, pe purceii sterili se pot studia cel mai bine reacţiile imune, deoarece embrionul de porc nu primeşte de la organismul matern nici un fel de anticorpi. Pe de altă parte cercetătorii sînt interesaţi de faptul că la porci se înregistrează o mare mortalitate a embrionilor, circa 30—40 la sută. Se crede că de vină ar fi aberaţiile cromozomiale. În sfîrşit, în ultimul timp au fost studiate funcţiile pancreasului de porc al cărui suc este, ca compoziţie şi cantitate, identic cu al omului.

ARHEOLOGIE

Cum se transmit (uneori) mesajele civilizaţiilor

Cînd un arheolog descoperă într-un zăcămînt materiale neaşteptate, aparţinînd unei arii culturale străine regiunii respective, reacţia lui firească este de a trage concluzia unor schimburi comerciale între două culturi sau a unor influenţări reciproce. Recent, a fost sugerată însă şi o altă explicaţie : „migrarea" materialului cultural s-ar putea datora, în anumite cazuri, nu oamenilor, ci... animalelor.

Mai mult, s-a procedat chiar la un mic recensămînt spre a releva principalele cazuri în care materiale culturale au fost descoperite la mari distanţe de aria originară datorită unor animale migratoare care au efectuat transportul.

De cele mai multe ori e vorba de săgeţi sau de vîrfuri de săgeată : animalul a supravieţuit rănii şi a transportat arma în organismul său, străbătînd uneori sute şi mii de kilometri. În secolele XVII şi XVIII, navigatorilor

Mamutul, transportor al culturii umane ?

europeni li s-a întîmplat de multe ori să găsească în corpul balenelor capturate harpoane sau fragmente de harpon. Aceste descoperiri au întărit ipotezele despre migraţia cetaceelor şi despre existenţa faimoasei treceri nord-estice, prin Oceanul Arctic. În 1894, în Finlanda a fost vînată o specie de şoim în a cărui aripă se afla implantată o săgeată de lemn. Cercetată de specialişti, ea s-a vădit a aparţine tribului Pangwe care populează porţiunea sud-vestică a... Camerunului.

Constatări similare au fost făcute şi în America de Nord unde trupurile unor raţe, lebede sau gîşte sălbatice vînate conţineau vîrfuri de săgeţi de os de provenienţă eschimosă. O seamă de proiectile eschimose descoperite în zonele arheologice ale aceluiaşi continent au putut fi deci transportate, prea bine, în acelaşi mod, fără a trebui să ne ducem cu gîndul la presupunerea unor lungi deplasări umane.

Peştii se pot deplasa pe întinsurile mărilor şi oceanelor ducînd cu ei cuţite, foarfeci şi multe alte obiecte pe care le-au înghiţit. De aceea, arheologii se întreabă acum dacă nu cumva unele cîrlige de undiţă din scoici descoperite pe coasta Californiei de Sud nu provin din regiunea asiatică a Pacificului ? Într-adevăr, şi astăzi există specii de peşti migratori veniţi pe coastele americane din apele chineze sau japoneze care aduc cu ei, înfipte în bot, cîrlige de undiţă specifice regiunii de baştină.

În fine, nu rareori se pot găsi diferite arme în trupurile elefanţilor vînaţi. Dacă ţinem seama de faptul că aceste animale migratoare pot atinge respectabila vîrstă de 100 de ani şi că strămoşii lor preistorici nu se deosebeau din acest punct de vedere, putem presupune că şi ei făceau oficiul de transportori ai culturii materiale umane. Presupunere confirmată de vestigiile a numeroşi mamuţi între ale căror oase au fost descoperite proiectile ascuţite, cu forme şi din materiale prezentînd mari variaţii pentru aceeaşi zonă. Cercetători de specialitate au stabilit că multe dintre aceste arme nu sînt originare din regiunea în care a fost ucis animalul, de unde unii s-au grăbit să tragă concluzia că între grupurile umane preistorice existau relaţii la mari distanţe. E o explicaţie care astăzi, cînd se ştie că mamuţii, mari călători, puteau străbate în cursul vieţii lor teritoriile mai multor comunităţi umane, pare tot mai greu de acceptat. Scăpînd uneori de atacuri, dar păstrînd urmele lor sub forma armelor primitive înfipte în trup, ei sfîrşeau prin a fi doboriţi, devenind astfel depozitari fără voia lor a armelor umane caracteristice unor zone foarte depărtate şi inducîndu-i în eroare pe arheologi.

BIOLOGIE

Primele urme

Una din problemele care-i pasionează cel mai mult atît pe oamenii de ştiinţă cît şi pe profani este, fără îndoială, originea vieţii pe Pămînt. Soluţionarea ei e însă departe de a fi uşoară şi cercetările înaintează foarte încet ; unora li se pare chiar că în ultimii ani bat oarecum pasul pe loc. S-au făcut desigur şi progrese, de pildă punerea la punct a unor amestecuri de gaze în care agenţi fizici ca descărcările electrice sau radiaţiile pot induce formarea unor molecule organice esenţiale vieţii. Dar mărirea „randamentului" acestor reacţii nu a dat încă nici un organism viu. Şi chiar dacă s-ar reuşi la un moment dat să se îmbine moleculele obţinute în aşa fel încît să se creeze o fiinţă completă, nu ar exista certitudinea că lucrurile s-au petrecut la fel şi în natură.

Pentru a cîştiga această certitudine ar trebui să se afle cum arătau primii locuitori vii ai globului. De aci rezultă interesul oamenilor de ştiinţă pentru fosile din ce în ce mai vechi sau chiar pentru urmele lăsate de fiinţe în sol cu milioane sau miliarde de ani în urmă. Ultima descoperire a fost făcută recent în Africa, continentul marilor surprize şi care pare a fi cel mai bătrîn. Este vorba despre nişte celule asemănătoare algelor şi găsite în cele mai vechi roci sedimentare nealterate cunoscute pînă acum. Vîrsta lor a fost evaluată la peste 3,2 miliarde de ani. Cum pentru acele vremuri perioadele de timp au altă valoare decît acum, se poate spune că s-au aflat urme de viaţă foarte aproape de naşterea Pămîntului (căruia i se atribuie în general o vechime de 5 miliarde de ani). De altfel sînt puţine şanse să se ajungă chiar la origine, întrucît titanicele frămîntări geologice din tinereţea planetei noastre trebuie să fi făcut „tabula rasa" cu modestele rămăşiţe ale organismelor vii premergătoare.

FIZIOLOGIE

Căutînd secretul somnului

La 22 august doi „speleonauţi" au coborît la 70 m sub pămînt hotărîţi să rămînă acolo mai bine de trei luni. Ei locuiesc în „camere separate" şi nu au ceas, aşa încît îşi petrec timpul după bunul lor plac sau, mai bine zis, după condiţiile dictate de ceasul biologic interior al fiecăruia din ei. De cîte ori fac ceva (se culcă, se scoală, mănîncă), anunţă telefonic echipa care-i supraveghează de la suprafaţă pentru ca aceasta să-şi însemne ora exactă şi să-i supună la anumite teste.

La revedere, după trei luni !

După numai 20 de zile de la începutul experienţei, unul dintre cei doi voluntari şi-a schimbat complet ritmul de viaţă trecînd la un ciclu de 48 ore, adică 12 ore de somn şi 36 ore de veghe, fără să resimtă nici urmă de oboseală. Deşi trăieşte în condiţii perfect identice, celălalt „cobai" continuă să-şi respecte ciclul de 24 ore, cu mici variaţii de o jumătate de oră. Ce-i permite primului să nu-şi mai piardă decît un sfert din timp dormind, pe cînd cel de al doilea a rămas asemănător nouă ? Pentru a se pronunţa, responsabilii experienţei aşteaptă sfîrşitul ei şi prelucrarea, cu calculatoare electronice, a numeroaselor trasee şi determinări înregistrate aproape continuu, ziua şi noaptea.

Din cele şase experienţe similare întreprinse în ultimii şase ani, se pare că există mai multe tipuri de oameni, caracterizaţi prin ritmuri biologice diferite. Pînă acum s-au detectat două tipuri, de 24 şi de 48 ore. S-ar putea lua în considerare şi un al treilea, de 72 ore : 22 de somn şi 50 de veghe, care a ieşit la iveală în cursul unei experienţe. Rămîne să se descopere originea diferenţelor. Aci intervine o ipoteză foarte îndrăzneaţă. În general se consideră că somnul este declanşat de activitatea exercitată în stare de veghe. Conducătorul experienţei în curs crede exact contrariul, şi anume că somnul, prin natura sa, nu numai prin durată, este cel care condiţionează starea de veghe. El face această afirmaţie pe baza ultimelor experienţe de fiziologie a somnului şi viselor.

Ştim cu toţii că somnul este însoţit de vise sau nu şi că durata lor variază. Recent s-a constatat chiar că visele sînt indispensabile echilibrului psihic al omului, iar la pisici ele sînt mai necesare vieţii decît somnul. Un pas înainte a fost făcut prin descoperirea centrului nervos al viselor şi determinarea substanţelor care acţionează asupra lui : serotonina si noradrenalina. Dat fiind că traseul electroencefalografic specific visului este cunoscut, se va putea compara uşor amploarea acestuia la cei doi speleonauţi. Visează mai mult cel ce doarme mai puţin, procurîndu-şi astfel energia care-i permite să-şi petreacă trei sferturi din viaţă în stare de veghe ? Dacă ipoteza se va dovedi adevărată, cunoscînd centrul viselor şi substanţele care îl influenţează, se va putea induce ciclul lung la oamenii cu ritmul obişnuit de 24 ore. Este ceea ce vor încerca să afle experienţele viitoare.

ELECTRONICĂ

Maşini cu cîntec

De cîţiva ani, maşinile electronice de calcul pot compune piese muzicale în orice stil şi face desene la un nivel estetic dinainte stabilit. Ba ştiu chiar să compună versuri — după reţete. Cele trebuincioase pentru asta sînt date de o serie de reguli şi de... întîmplare. Căci, după părerea realizatorilor acestor calculatoare artistice, tocmai întîmplarea dirijată este ceea ce în artă se numeşte... inspiraţie. Cum se poate, însă, ca dintr-o serie de întîmplări să ia naştere o operă de artă ? La fel cum, în cursul evoluţiei biologice, anumite schimbări (întîmplări) şi acţiunea unor principii de selecţie pot contribui la apariţia celor mai minunate fiinţe vii.

Deci, dacă minuitorul calculatorului electronic doreşte ca maşina să compună o piesă muzicală, înainte de toate el trebuie să introducă în memoria ei numărul de note necesare — de exemplu pentru o melodie simplă cu acompaniament trei octave de cîte 12 note. Apoi calculatorul trebuie să „înveţe" „jocul electronic cu zarurile" — în jargon profesional „excitarea hazardului" — adică tocmai alegerea notelor la întîmplare. Compoziţia are, firesc, o serie de reguli şi calculatorul examinează pe rînd fiecare notă ţinînd seamă de ele. Nota este fie reţinută şi înglobată în viitoarea bucată, fie respinsă, în care caz calculatorul continuă „jocul cu zarurile". Reguli precise stabilesc tonalitatea, ritmul, lungimea frazei muzicale ş.a.m.d.

În principiu este vorba de un procedeu simplu pentru care nici n-ar fi nevoie de maşini de calcul ; chiar marele Mozart a scris un tratat despre compunerea pieselor muzicale fără cunoştinţele de rigoare, numai „dînd" cu zarurile. Singurul avantaj al calculatorului este rapiditatea. Melodiile sale iau naştere în cîteva secunde.

După aceleaşi principii lucrează şi calculatoarele-pictor. Maşina împarte suprafaţa tabloului în pătrăţele atît de mici încît echivalează cu puncte ; pentru fiecare din aceste puncte dispune de o gamă întreagă de culori şi nuanţe. Respectînd anumite reguli de compoziţie plastică, maşina umple în cele din urmă pînza sau hîrtia cu puncte colorate, respectiv umbrite. Deocamdată, pictorii electronici existenţi nu pot da decît lucrări grafice în albnegru.

Unii compozitori „electronici" se ocupă de pe acum cu pregătirea treptei următoare de dezvoltare a muzicii mecanice : ei nu se mai mulţumesc cu tonurile emise de instrumentele mecanice tradiţionale, ci încearcă să producă, cu ajutorul maşinii, amestecuri de frecvenţe sonore necunoscute urechii omeneşti. Peste cîţiva ani — declară inovatorii — viaţa muzicală va fi de neînchipuit fără compoziţiile calculatoarelor.

Poşta medicului

PLATON D. — Turnu Măgurele : 1) **Alimentaţia copilului de 1 an** normal dezvoltat trebuie să cuprindă 5 mese : I, cafea cu lapte cu 5 la sută zahăr (200 g) şi o linguriţă de frişcă, cu biscuiţi (15 g) ; II, lapte cu 5 la sută griş şi 5 la sută zahăr (200 g) şi suc de fructe (10 linguriţe) ; III, supă de carne sau de legume cu paste (100 g), budincă de făinoase cu lapte (100 g) sau carne tocată (30 g) ; IV, orez pasat (150 g) cu brînză de vaci (50 g) sau mere rase cu biscuiţi (200 g) ; V, iaurt sau lapte cu 5 la sută zahăr (200 g) şi biscuiţi (15 g). 2) Baia se va face la 2—3 zile. 3) Pe timp nefavorabil, copilul va fi ţinut în casă cu fereastra deschisă 1—2 ore. 4) Nu.

EMIL BUCUR — Bucureşti ; E.V. — Bucureşti ; PETRESCU M. — Bucureşti ; B.I. — Timişoara ; O.K.I. — Braşov ; MIKE — Timişoara ; MIHAILESCU A. AUREL — Bucureşti ; B. ŞTEFAN — Bucureşti ; I.A. — Bacău ; R. URGENT — Topliţa : (şi dv. la toate cele opt întrebări acelaşi răspuns !)

Variaţiuni pe aceeaşi temă. Cauze diferite pot duce la aceleaşi tulburări. „Regula de aur" este : viaţă ordonată, raţională, regim de muncă şi viaţă echilibrată, fără toxice (alcool, cafea, tutun), autosugestie, gimnastică, sport, hidroterapie (duşuri reci zilnice, scăzînd temperatura şi crescînd durata) iar ca adjuvante, timp de 6 luni : serii lunare de 10 fiole Vit. B_1 fortiss, Fosfobion şi ser neurotonic (zilnic cîte 1 fiolă), în celelalte 20 zile cîte 1 fiolă B_6 forte (de băut dimineaţa), Vit. E 3 drajee/zi, Meprobamat 3 tabl/zi. La început, cu 1—2 ore înainte de momentul oportun 2 tabl. Bromoval şi 1 drajeu Napoton.

EVA DIN REŞIŢA : Pentru soţul dv. acelaşi răspuns ca şi pentru Emil Bucur — Bucureşti şi ceilalţi.

APOSTOL GHEORGHE — Jimbolia : 1) Sfatul e nemedical, dar nu credem că un minus de 3 cm în înălţime poate fi un motiv de nefericire. Mai ales că moda poate veni în ajutorul viitoarei dv. soţii spre a atenua această diferenţă. 2) Problema nu este nici simplă şi nici mică. Cea mai bună verificare se face „văzînd şi făcînd"...

MALEDITORU C. — Ploieşti : După toate cîte aţi încercat, se pare că o soluţie e problematică. Întrerupeţi în orice caz „cercul vicios" în care vă aflaţi.

C. MARCU — Bucureşti : Apelaţi la specialistul logoped al policlinicii infantile teritoriale.

GIORGIU REMUS — Făget : Sînt fenomene de astenie grefate pe starea dv. pubertară. Faceţi un examen medical complet şi, dacă nu vi se găseşte nimic organic, urmaţi un tratament cu psihotonice (Centedrin), vitamine (B_1 fortiss, B_{12} 1000), iar seara, tranchilizante (Napoton sau Meprobamat în doze mici).

FRONIUS — Sibiu : Este vorba de o **insuficienţă circulatorie** (neurovegetativă). Vă recomandăm duşuri alternative reci şi calde, gimnastică şi sport şi un tratament cu Belergon 3 x 1/2 pe zi, Vit. PP 3 tabl/zi (10 zile pe lună) şi Ascorutin 3 tabl/zi (în celelalte 20 zile).

P.L.M. — Maglavit (Craiova) : La întrebările dv. scurte, răspunsuri scurte. 1) Nu. 2) Nu. 3) Nu. 4) Da, vă puteţi căsători fără nici o grijă.

UGAROVICI NICOLAE — Reşiţa : 1) Adresaţi-vă Clinicii de dermatologie din Timişoara. Noi nu vedem legătura dintre apendicită şi... căderea părului. Dar cine ştie ! 2) Problema găsirii unei peruci nu este de competenţa noastră.

PARTENIE B. 53 — Sibiu : Pomada Synalar sau Cornemin şi pudraj cu pudra de sulfamide vor înlătura urmele dermitei actinice.

D. T. — Jupalnic (Orşova) : 1) Împotriva **debilităţii fizice,** o singură cură de tratament nu poate fi suficientă. E nevoie de serii repetate de vit. B_{12}, B_1 şi B_6 (1 fiolă la 2 zile, 10 doze, cu pauze de 10 zile), Ser neurotonic (zilnic 1 fiolă în pauze), Madiol sau Nerobol 3 cpr/zi sublingual şi Hidrazidă asociată cu Electovit cîte 4 cpr. pe zi (3 luni). Regim bogat în grăsimi şi glucide. 2) Consultaţi un medic specialist O.R.L.

PETRESCU TUDOR — Reşiţa : Citiţi răspunsul dat mai sus sub D. T. Jupalnic (Orşova) la pct. 1.

ACHIMESCU SEICA — Sibiu ; PELUS — Bucureşti ; D. V. B. — Galaţi şi EMIL RITA — Bucureşti : Este vorba desigur de o **andropauză** precoce. Vă recomandăm un tratament cu Folcisteină, conform indicaţiilor din prospect, şi Testolent 1 fiolă la 25 zile intramuscular. Înainte cu o oră de momentul oportun luaţi 2 tabl. Bromoval şi 1 drajeu Napoton.

CASSIUS — Arad : Răspunsul la toate trei întrebările este : Nu.

D. N. D. — Ploieşti : Fenomenele pe care ni le relataţi sînt o consecinţă a bolii de bază, astfel încît nu este nimic de făcut.

MIHUŢ GHEORGHE — Arad : Consultaţi un medic specialist O.R.L.

(Continuare în pag. 11-a)

La Institutul de mecanizare din Odesa a fost creată o comisie medicală pentru studierea condiţiilor de muncă şi a stării de sănătate a mecanizatorilor care lucrează pe vehicule de tip nou. Maşinile intră în producţia de serie numai după controlul medical al celor ce le mînuiesc
Foto : **E. Ettingher (A.P.N.)**

5 ÎNTREBĂRI — 5 RĂSPUNSURI DESPRE

Parazitozele intestinale ale copiilor

Î : Care sînt paraziţii intestinali mai des întîlniţi la copii ?

R : Viermii laţi sau **plathelminţi** şi viermii rotunzi sau **nematode,** precum şi un alt parazit din grupul protozoarelor, de dimensiuni microscopice, numit **Lamblia intestinalis** sau **Giardia.**

Î : Cum pot fi recunoscute diferitele specii de paraziţi intestinali ?

R : O importantă grupă de paraziţi, aceea a plathelminţilor, au corpul lat şi turtit, de unde şi numele de „panglică" sau mai corect **tenii.** O foarte răspîndită boală parazitară este provocată de viermi intestinali cu corpul rotund, cilindric (nematode sau helminţi), numiţi **ascarizi** sau **limbrici,** al căror corp rotund, lung, ascuţit la ambele capete şi de culoare albă-roşie semănînd cu rîma, este uşor de recunoscut cu ochiul liber. Destul de răspîndită la copii, mai ales în locurile umede, este **tricocefaloza,** al cărui agent patogen este un vierme parazit — **tricocefalul** — mai mic decît ascaridul, cu corpul alcătuit dintr-o porţiune anterioară alungită şi subţire ca un fir de păr şi una posterioară mult mai groasă şi cu capătul răsucit.

Foarte frecventă este şi **oxiuriaza,** provocată de viermele **Enterobius vermicularis,** un viermişor subţire ca un fir de aţă şi mic de cel mult 1 cm, de culoare albă, uşor de recunoscut prin mişcările lui vii.

În fine, **lambliaza** sau **giardioza** este singura parazitoză ai cărei agenţi patogeni, nişte protozoare flagelate, nu se văd cu ochiul liber, boala putînd fi diagnosticată mai ales prin semnele sale obiective şi subiective caracteristice : paloare, lipsă de poftă de mîncare, greţuri şi vărsături, dureri localizate în dreapta abdomenului, diaree, slăbire corporală.

Î : Cum se transmit parazitozele intestinale

R : Larvele de tenie (saginata solium, echinococcus, botriocephalul) se transmit prin consumarea cărnii de vită, porc, peşte sau, în cazul teniei echinococcus, direct de la cîine la copil, unde se poate găsi sub formă de **chist hidatic** — mai frecvent în ficat, apoi în plămîni şi mai rar în creier —, provocînd îmbolnăviri foarte grave, adeseori mortale.

Î : Sînt viermii intestinali un pericol pentru organismul copilului

R : Mulţi părinţi neglijează tratamentul antihelmintic pentru distrugerea viermilor intestinali, pentru că în numeroase cazuri ascarizii sînt viermi bine toleraţi, coabitînd „paşnic" în intestinul copilului. În condiţiuni greu de prevăzut, ascaridul poate deveni totuşi extrem de primejdios. Odată devenit adult în intestin, el manifestă în mod continuu un mare grad de inadaptabilitate faţă de gazdă, ceea ce îi imprimă tendinţa migraţiunii în diferite alte organe. Această migraţiune, cînd ascaridul părăseşte mediul intestinului subţire, e cunoscută sub numele de eratism. Ascaridul se îndreaptă fie în direcţia intestinului gros, fie în direcţie opusă, putînd pătrunde în canalul coledoc, în stomac şi esofag, ajungînd prin faringe, laringe, trahee în căile respiratorii. Eratismul poate avea adeseori urmări funeste : complicaţii extrem de grave — hepatice, pancreatice sau pulmonare — care au costat viaţa a numeroşi copii în urma perforării ficatului, pancreasului sau a asfixiei provocate.

Î : Care sînt medicamentele uzuale şi mijloacele de combatere a parazitozelor intestinale ?

R : Santonina, piperazina (sau **Vermicid** N.R.) — tablete şi sirop —, hexilrezorcina (sau **Ascaridin** N.R.) în ascaridoze ; sulful precipitat, carbonatul de bismut şi violetul de genţiană (sau **Oxiuran** N.R.) în oxiuriaze ; timolul şi arsenicul pentavalent în tricocefaloză ; în fine, extractul eterat de ferigă singur sau combinat cu atebrina (sau **Acrihin** N.R.) în lambliază şi giardioză, reprezintă medicamentele specifice ale verminozelor intestinale.

Teniile se pot evita, consumînd carnea de vită şi de porc bine friptă sau fiartă. Se va filtra apa de băut cînd ne temem că ar conţine ouă de ascarizi, oxiuri şi tricocefali, iar cînd nu se poate face această operaţie, apa se va fierbe. Se va supraveghea consumul fructelor şi legumelor crude, spălîndu-se cu apă des schimbată prin scurgere cîteva minute în şir. Curăţenia şi igiena alimentară sînt principalii factori profilactici împotriva viermilor intestinali. Împiedicarea pruritului anal, tăierea şi curăţarea zilnică a unghiilor la copii, spălarea înainte de fiecare masă împiedică reinfectarea cu oxiuri.

Dr. Antonina Kirienko

NOUTĂŢI

Electrocardiograma de efort

Introducerea în practica medicală a înregistrării electrocardiogramei (curenţilor biologici ai inimii) după efort, marchează un progres remarcabil în cardiologia din ultimii ani.

Importanţa acordată acestui examen, reflectată de interesul pe care i-l arată publicaţiile de specialitate din lumea întreagă şi larga lui aplicare sînt expresia căutării de noi metode de diagnostic, profilaxie şi tratament, ca răspuns la frecvenţa îngrijorătoare a aterosclerozei, în special după 40 de ani şi a creşterii mortalităţii prin boli ale arterelor coronare (infarct, angină etc.).

Înregistrarea electrocardiogramei (ECG) înainte şi după efort urmăreşte să evidenţieze modificările determinate în sistemul circulator al miocardului (muşchiului cardiac) de o insuficienţă a irigaţiei. Efortul reprezintă astfel modalitatea practică de a realiza un dezechilibru între „oferta" de sînge şi deci de oxigen şi „cererea" miocardului. Echilibrul precar al repausului este înlocuit de dezechilibrul determinat de creşterea consumului de oxigen al cordului în efort, în condiţiile unui lucru mecanic crescut.

Practic, insuficienţa irigaţiei coronariene poate fi observată prin metode variate : efort, droguri (adrenalină, tresină), înregistrarea ECG după un prînz, provocarea unei hipoxii (concentraţie scăzută în oxigen a aerului inspirat) etc.

În momentul de faţă, majoritatea specialiştilor folosesc o metodă standard pentru controlul ECG la efort. Ea constă în supunerea pacientului la urcarea şi coborîrea unei scări cu 2 trepte a 23 cm fiecare. Durata testului este de 1 1/2 minute în testul „unic" sau 3 minute în testul „dublu". Numărul de urcări şi coborîri este variabil în funcţie de sex, vîrstă şi greutate. Unii autori au prevăzut şi o corecţie pentru înălţime, la care însă s-a renunţat în general pentru simplificarea examenului.

ECG la efort are avantajul simplicităţii şi echipamentului la îndemîna oricui. Urcatul şi coborîtul unei scări este un „efort fiziologic" pe care toată lumea îl face în mod curent, de aceea testul este superior altor metode (droguri, hipoxie) care sînt antifiziologice.

Examenul trebuie efectuat numai sub supravegherea personală a medicului specialist şi numai după înregistrarea prealabilă a ECG în repaus. Testul este contraindicat cînd există semne de insuficienţă coronariană acută sau după un infarct recent. Bolnavul va întrerupe de altfel efortul şi se va culca imediat ce va simţi dureri în regiunea inimii, oboseală sau greutate în respiraţie (dispnee).

În cazul cînd există o suspiciune care se cere verificată sau cînd se urmăreşte precizarea unei boli coronariene testul se repetă, bolnavul fiind supus gradat la un efort mai mare sau la o suprasolicitare în funcţie de condiţiile individuale (înregistrarea ECG după mîncare, în condiţii de expunere la frig sau la cald etc.).

Datele obţinute prin ECG la efort sînt mai fidele decît cele obţinute prin metodele „clasice", dar ele trebuie interpretate numai în lumina particularităţilor clinice ale fiecărui caz.

Dr. M. Solohin

— Cică vrea să se facă dentist !
Desen de **S. Kuzmin**

ARABIA SAUDITĂ

Pelerinaj la Mecca

Nemărginitul covor galben al deșertului, care contrastează puternic cu oglinda azurie a Mării Roșii, se pierde monoton la orizont. Umbra aruncată de rarele crîmpeie de nori încremenite pe cerul arab, albastru ca marea, e singurul desen al insolitului covor. Zburăm deasupra pămîntului sfînt al Coranului...

La Jiddah, facem cunoștință cu asprele legi ale acestui pămînt chiar de la aterizare. „E interzis să coborîți din avion cu bagaje în mînă", îi previne stewardesa pe călătorii aflați în tranzit. Femeile trebuie să-și lase în avion pînă și gențile. Măsura a fost luată pentru ca nici un străin să nu aducă în țară, ferit-a Allah, vreun aparat fotografic.

Interzicerea categorică a fotografiatului se întemeiază pe un canon din Coran, care oprește reprezentarea în imagine a unor ființe vii. Ea îmi amintește numaidecît de o vizită pe care am făcut-o la palatul sultanului din fostul sultanat arab Hadramaut. În timp ce străbăteam încăperile care adăpostiseră cîndva haremul cîrmuitorului alungat de la putere, am fost izbit de un bloc de marmură de o formă nedefinită. Era un cub, din care se ramificau, în diverse direcții, patru dreptunghiuri. „Toată lumea credea că e o piatră sfîntă trimisă sultanului din cer — mi-a spus ghidul. În realitate, sultanul poruncise pietrarului său să cioplească o figură care să reprezinte cadîna lui preferată". Arătînd înclinație spre arta abstractă, ingeniosul sultan izbutise să eludeze o lege aspră a Coranului.

...Stewardesa ne conduce pînă la ușa gării aeriene, unde sîntem luați în primire de polițiști. Doi vlăjgani oacheși, cu niște mustăți cu reflexe de oțel brunat, îi cercetează cu luare aminte pe toți cei ce intră în clădirea aeroportului. Este însă numai primul control, „profilactic". Cei ce pleacă la Mecca sînt trecuți într-o sală vecină, unde sînt supuși unui riguros control medical. În Orientul Apropiat bîntuie o epidemie de holeră. Cea mai mică bănuială a medicilor poate avea ca rezultat trimiterea în carantină a numerosului grup cu care am călătorit „pe timp nelimitat".

Cei mai mulți pelerini sînt bărbați. Femeile pleacă în hagie în patria profetului Mohammed numai însoțite de soți, tați sau frați mai mari. Accesul lor în moschei e în genere interzis. De cîte ori n-am văzut la înmormîntări musulmane acest tablou : cu două-trei case înainte de moscheie, din alaiul funerar se desprindea ca la comandă o mulțime de femei ! Drumul pînă la mormînt era continuat doar de bărbați.

Pentru pelerini ziua în care fac această vizită e un moment memorabil, care marchează împlinirea celei de a cincea porunci a Coranului — hagia. Înseamnă că primele patru precepte islamice, care reglementează viața personală și socială a musulmanului de la naștere pînă la moarte, au fost respectate. E vorba de rugăciunea zilnică (salat), de postul de treizeci de zile (saum), de aducerea ofrandei (zakat) și, în sfîrșit, cel mai de seamă — recunoașterea unui dumnezeu unic (șahada).

În timp ce împlinesc cea de-a cincea poruncă, pelerinii caută să-și imprime în memorie pentru toată viața data sosirii pe pămîntul Arabiei Saudite. De altfel, conform calendarului musulman, care începe numărătoarea anilor de la Hegira, ne aflăm nu în 1968, ci în 1388. Calendarul musulman, care are drept an de început anul 622 al erei noastre, anul fugii lui Mohammed de la Mecca la Medina, are 12 luni : șase de 30 de zile și șase de 29 de zile, însumînd deci în total 354 de zile, cu 11 zile mai puțin decît anul solar.

Socotirea timpului e în genere complicată în Arabia Saudită. Ea diferă de la o regiune la alta, așa cum întreaga țară este plină de contraste. Pe bună dreptate, ziarul milanez „Corriere della Sera" remarca : „Arabia Saudită este o țară cu capul în era atomică și cu picioarele rămase în plin ev mediu". Prin „cap" ziarul înțelegea țărmul petrolifer al Golfului Persic cu sondele lui de oțel, rafinăriile și antenele de televiziune, iar prin „picioare" corturile beduinilor din deșert, cu legile și viața lor oprite la hotarul dintre secolele XIV-XV. Dar în legătură cu asta s-ar putea spune multe : un singur palat din Ar Riyad consumă un sfert din energia electrică utilizată de toată capitala, care are o populație de 300.000 de locuitori. În fața unei clădiri moderne din sticlă și beton poți vedea cum o femeie e bătută cu pietre pînă cînd cade moartă, pentru că e bănuită că și-ar fi înșelat soțul. E adevărat, unele legi străvechi s-au mai „transformat" : trădarea femeii, bunăoară, e socotită dovedită numai dacă vinovata e prinsă „în momentul crimei" în prezența a nu mai puțin de patru martori, iar hoților li se taie o mînă nu la primul furt, ca pînă nu de mult, ci la al treilea.

Spre părerea mea de rău trebuie să-mi limitez relatarea despre pelerinaj numai la întîlnirile avute la Jiddah, căci accesul nemusulmanilor spre orașele sfinte Mecca și Medina este strict interzis. Prin partea locului se și spune : „Jiddah este fereastra prin care străinii încearcă să privească înăuntrul Arabiei, dar de multe ori ea este complet acoperită".

Din această cauză, restul călătoriei „celor mai fericiți dintre fericiții" musulmani care au izbutit să plece în hagie ni-l putem doar imagina.

În primul rînd pelerinii își schimbă îmbrăcămintea, înlocuind-o cu două fîșii scurte de pînză albă. Pe una o leagă în jurul șoldurilor, iar pe cealaltă o zvîrle peste umărul stîng. Într-un tîrziu, ajung la vechile ziduri ale Meccăi. De acolo se îndreaptă spre sanctuarul musulman : templul Kaaba, care în arabă înseamnă „cub". Într-adevăr, lăcașul are o formă cubică și este acoperit cu un veșmînt special numit „kisva", confecționat din mătase sau stofă de lînă neagră. Cînd nu sînt pelerini, îmbrăcămintea e înlocuită cu alta nouă, iar cea veche e tăiată în fîșii mici și vîndute apoi credincioșilor ca relicvă sfîntă !

Într-un zid al templului este încastrată o piatră neagră de origine meteorică, căreia arabii i se închinau încă în epoca preislamică. Pelerinii înconjoară Kaaba de șapte ori, oprindu-se de fiecare dată în fața pietrei negre sfinte pe care o ating cu mîna sau o „salută" cu brațul întins. Apoi părăsesc Kaaba și străbat distanța dintre colinele Safa și Merva. În sfîrșit se reîntorc la templu și beau apă sfîntă din fîntîna Zamzem.

Numai după ce vizitează templul Kaaba și superba moscheie din Medina în care se află mormîntul lui Mohammed, pelerinii musulmani pot înălța împăcați mîinile spre cer și spune cu un oftat de ușurare că au îndeplinit porunca a cincea a Coranului.

Se întîmplă și cazuri cînd unii din cei care vin în pelerinaj la Mecca sînt bănuiți că n-ar fi musulmani. Atunci ei sînt supuși unui sever examen privitor la limba și la învățămintele Coranului. Cu toate acestea, au fost unii europeni, extrem de cutezători, care îmbrăcînd veșminte de pelerin, au ajuns să vadă zidurile Meccăi. Unul dintre ei a trebuit să-și vîre sub pleoape lentile fumurii ca să-și acopere ochii albaștri, făcîndu-i căprui ca cei ai arabilor. Dar într-o bună zi un „ghiaur" a fost totuși descoperit în timp ce se afla lîngă templul Kaaba. Mulțimea dezlănțuită l-a sfîșiat literalmente în bucăți. Nici chiar porunca din Coran care interzice vărsarea de sînge nu i-a putut opri pe musulmani să ucidă. Capul „necredinciosului" care, după părerea musulmanilor, le profanase sanctuarul cu privirea lui „rea", s-a rostogolit pe nisipul deșertului ca o minge de fotbal.

Un inginer olandez mi-a povestit că într-o zi călătorea cu mașina, împreună cu un grup de străini, de la Ar Riyad la Jiddah. Din cauza unei furtuni de nisip s-au rătăcit și au ajuns, din greșeală, la Mecca care se află aproape de orașul Jiddah. Întîmplarea s-a soldat pentru interlocutorul meu și tovarășii lui cu două luni de închisoare. Așa încît Mecca, către care, de 1300 de ani, se îndreaptă zeci de mii de pelerini musulmani din toată lumea, continuă să rămînă ascunsă privirilor necredincioșilor.

...Deasupra orașului Jiddah a coborît înserarea. Sclipitoarele stele arabe au împînzit cerul împodobit cu o semilună răsturnată care seamănă cu o luntre ce plutește deasupra pămîntului. Dintr-un minaret apropiat se aude glasul muezinului : „Mare e Allah ! Mare e Allah ! Adevăr spun vouă... E ora rugăciunii... E ora rugăciunii... Veniți și rugați-vă pentru iertarea păcatelor".

Și credincioșii își ațintesc privirea spre Mecca și îngenunchează pentru rugă. Căci țara Coranului își respectă cu strictețe legile, la fel de aspre azi ca și acum cîteva sute de ani...

L. Koriavin

Grup de pelerini

ECUADOR

40.075.696 de pași în jurul globului

Profesorul Umberto Vera mi-a dăruit un volum de versuri cu o frumoasă dedicație. Faptul n-ar fi fost neobișnuit dacă, în timp ce-mi înmîna volumul, scriitorul nu s-ar fi aflat în emisfera sudică iar eu, strîngîndu-i mîna în semn de mulțumire, nu m-aș fi găsit în cea nordică. Între noi era trasă o linie neagră, care pornea de la picioarele noastre, cobora pe trepte în stradă, tăia drumul pe sub roțile unui „Chevrolet" parcat lîngă trotuar, după care se cățăra pe un obelisc brun-roșcat cu globul pămîntesc în vîrf. Obeliscul și globul erau și ele tăiate de linie, linia distinct trasată a Ecuatorului care străbate Anzii la 25 de kilometri depărtare de Quito, capitala ecuadoriană. Ecuadorul e situat pe linia Ecuatorului, între Peru, Columbia și Oceanul Pacific și de la această împrejurare i se trage și numele.

Ecuator... Misterioasa linie împarte globul pămîntesc în două, taie oceane și continente. Încît, cînd te afli în preajma ei, nu poți rămîne nepăsător. Oricum ai fi : blazat sau sceptic, tot trebuie să îndeplinești obligatoriul ritual, punînd un picior în stînga liniei și celălalt în dreapta și să filozofezi puțin. Despre ce ? Despre vicisitudinile vieții sau despre faptul că, acum vreo 200 de ani, de pildă, expediția unui geograf francez, care trebuia să precizeze locul exact pe unde trece Ecuatorul, a avut nevoie de cîteva luni ca să ajungă în Anzi. Acum, pentru europeni e nevoie doar de cîteva ore de zbor nu prea obositoare.

Linia Ecuatorului... Punînd piciorul pe ea, călătorul face primul din cei 40 075 696 de pași cîți ar trebui străbătuți pentru a înconjura globul pămîntesc. Îți umpli cu plăcere plămînii cu aer proaspăt și privești neobosit în jur încercînd să-ți fixezi în memorie peisajul. Norii care lunecă pe versanțele celor doi vulcani stinși : Marc și Cincholagua, vacile care pasc alene iarbă printre agave, căsuțele joase, acoperite cu țiglă roșie, din San Antono de Pichincha, singura așezare din lume tăiată de linia Ecuatorului în două părți egale. Pe strada principală, prăfuită, se înalță un obelisc. Ceva mai mic decît cel din Quito și fără glob în vîrf. E înălțat în locul în care aborigenii — indienii quitu — au trasat linia Ecuatorului. Împărțind în două giganticul glob pămîntesc, cu un volum de 1 083 miliarde kilometri cubi, indienii au greșit cu numai trei sute de metri...

O curiozitate a Ecuadorului este faptul că la Quito norii plutesc pe pămînt. Dacă ne gîndim însă bine, fenomenul nu e chiar neobișnuit, căci capitala ecuadoriană se află în inima Anzilor la 2800 metri altitudine. Din orice loc, pe orice fereastră din oraș se pot vedea crestele rotunde ale vulcanilor Panecillo, Pichincha, Ruminiavi, Cincholagua, Cayambe.

În catedrala din Piața Independenței își doarme somnul de veci generalul Sucre, care i-a înfrînt pe spanioli, în 1822, pe coastele vulcanului stins Pichincha, aducînd țării independența. Lîngă mormîntul marelui patriot se reculeg, plini de pioșenie, indieni, care privesc ore de-a rîndul flăcările tremurătoare ale luminărilor aprinse la căpătîiul lui...

I. Fesunenko

globul

VIZITA ÎN TERARIU

Două milioane de oameni în paradisul reptilelor

Leii, maimuțele, struții sau alte „exponate" exotice ale grădinii zoologice din Moscova își dispută popularitatea cu zecile de reptile, care atrag în fiecare an două milioane de vizitatori. Ce oferă acestora terariul moscovit ?

O salamandră-gigant, originară din Asia, are 1,32 metri lungime și o greutate de 30 de kilograme. În fiecare săptămînă i se pun la dispoziție 100 de broaște (aproximativ 2 kilograme), pe care le consumă cu deosebită plăcere. Japonezii afirmă că această specie de salamandră are o carne foarte gustoasă. În virtutea acestei convingeri, însă, sa-

Din cînd în cînd, pitonii tineri au nevoie de injecții cu vitamine

lamandra-gigant a fost exterminată în arhipelagul nipon.

Pitonii reclamă alimente mai costisitoare. Din fericire, se mulțumesc să mănînce la 1—2 luni o dată. Nu de mult în terariu și-a dat obștescul sfîrșit cel mai mare piton, lung de 6,5 metri, a cărui rație alimentară consta din cîte un porc de 32 de kilograme. Pitonii își înghit victimele timp de 40 de minute, avînd grijă să nu le fractureze oasele. Autopsia animalelor sugrumate de aceste reptile a arătat că scheletul lor rămîne întotdeauna intact. Evident, pitonii procedează în felul acesta nu din considerente altruiste, ci pentru a-și menaja tubul digestiv și stomacul pe care oasele fracturate le-ar putea răni.

De obicei, șerpii nu sînt gălăgioși. Nu sînt însă nici tăcuți, după cum nu întotdeauna scot sunete care seamănă cu un șuierat. Cînd sînt iritate, cobrele obișnuite scot niște sunete care imită orăcăitul, iar semenele lor regale — în terariul moscovit există exemplare lungi de peste 4 metri — „vuiesc" ca vîntul în horn. Cele mai zgomotoase reptile sînt însă crocodilii. Răgetele lor fac să zăngăne geamurile adăpostului în care își petrec iarna.

Să revenim însă la cobre. Sînt cele mai agresive reprezentante ale celor 12 specii de șerpi veninoși din terariul moscovit. În timp ce celelalte reptile se obișnuiesc repede cu prezența oamenilor și nu mai dau semne de nervozitate la auzul unor zgomote neobișnuite, cobrele reacționează prompt la orice mișcare bruscă sau la un sunet necunoscut. S-au găsit, totuși, îngrijitori care au avut îndrăzneala și răbdarea să domesticească cîteva cobre. După luni de perseverență și o comportare totdeauna egală, calmă, ei au reușit să cîștige încrederea șerpilor, iar vizitatorii au putut asista, uimiți, la scene „înduioșătoare" ; cobre încolăcite pașnic pe genunchii îngrijitorilor sau furișate sub haina acestora.

Vedetele șopîrlelor din terariu sînt două reprezentante ale unei specii veninoase din Mexic, singura veninoasă din numerosul detașament al acestor reptile (în total peste 2000 de specii). Lungă de 80 de centimetri, șopîrla veninoasă mexicană se mai caracterizează printr-un colorit extrem de frumos, pielea ei aduce cu o broderie de mărgele lucioase negre, galbene și portocalii. Spre deosebire de alte reptile veninoase, șopîrla mexicană nu e agresivă și suportă calm apropierea oamenilor. Dar veninul ei e foarte puternic, iar mușcătura extrem de dureroasă.

Îngrijirea acestei impunătoare „populației" a terariului, din partea căreia se pot ivi numai surprize neplăcute, cere o muncă grea și plină de primejdii. Dacă pe un crocodil, de exemplu, îl dor măselele, animalul nu mănîncă și poate să moară. Pierderea unui crocodil e o pagubă serioasă pentru o grădină zoologică, mai ales dacă e vorba de un aligator adus din Mississippi și dacă timp de 12 ani a fost „tratat" cu ultraviolete și hrănit în așa fel încît să atingă o lungime de 2,5 metri și o greutate de 160 de kilograme. De aceea namila e adormită și legată fedeleș, după care stomatologul poate să-și vadă de treabă nestingherit. Cu pitonii, situația e și mai complicată. Ei încearcă să muște — au 100 de dinți ascuțiți — pe cei ce se apropie, nu se lasă goniți în altă cușcă, nu li se pot administra somnifere sau calmante pentru că nu mănîncă și nu beau. În plus, au mișcări fulgerătoare și orice imprudență din partea îngrijitorului poate avea un deznodămînt tragic. De aceea, examinarea unui piton bolnav cere o strategie elaborată minuțios : în momentul pe care un expert îl socoate prielnic, capul pitonului e acoperit, printr-o mișcare rapidă, cu o pînză, în așa fel ca în următoarele secunde reptila să-și piardă simțul de orientare. În aceste secunde prețioase cîțiva oameni voinici se apropie de piton și-l înșfacă în același timp, la comandă, în cîteva locuri. Apoi i se imobilizează în primul rînd capul.

Anul trecut, terariul din Moscova s-a îmbogățit cu un lot de șerpi africani. Toate coletele erau sigilate și etichetate. Unul singur nu avea etichetă, tocmai cel al cărui „conținut", un șarpe lung și negru, aparținea unei specii pînă atunci nereprezentate în terariu. Pentru a i se putea întocmi un certificat de stare civilă, anonimul trebuia examinat de aproape. Se luaseră toate măsurile de precauție. Șarpele zăcea imobilizat pe fundul lăzii. Erpetologul M. Morozkina, înarmată cu un clește special cu care putea înălța capul reptilei, se apropie de ladă. În clipa aceea șarpele „oftă" zgomotos și proiectă spre fața erpetologului o cantitate de venin. Medicii — prezenți, ca de obicei, în asemenea ocazii — au dat imediat erpetologului ajutorul necesar. Șarpele era o aspidă neagră africană, care poate să-și scuipe veninul pînă la o depărtare de 2,5—3 metri...

BUCHETE PREISTORICE

Neandertalienii și florile

Într-o peșteră din munții Zagros, la 380 de kilometri de Bagdad, au fost descoperite, acum cîțiva ani, mai multe schelete de neandertalieni, strămoșii noștri de acum 60 000 de ani. Cu acest prilej o cercetătoare de la Muzeul Omului din Franța a analizat solul peșterii și a constatat cu surprindere că el conținea o mare cantitate de granule de polen și resturi de flori.

Nu cumva omul de Neandertal, pe care ne-am obișnuit să ni-l imaginăm ca pe o brută cu fruntea teșită, nutrea într-un ungher al sufletului său (sau poate al creierului, al cărui volum nu era de fel neglijabil : 1600 cm³ față de 1450 cît avem noi azi) sentimente duioase pentru frumusețile efemere ale naturii ? Scepticii ar putea observa că prezența polenului în caverna cu pricina nu e o excepție și că multe probe de sol studiate la microscop îl atestă deseori. Se știe, într-adevăr, că polenul purtat de vînt poate ajunge departe de locul lui de baștină. În peștera din Zagros, însă, cel puțin două elemente pledează pentru sensibilitatea neandertalienilor la flori : pe de o parte abundența și varietatea polenului, pe de alta asocierea lui cu resturi de petale. Mai mult, cercetările făcute au arătat că polenul florilor din aceeași specie e grupat în mici grămăjoare, de parcă plantele ar fi fost adunate în buchete.

În amintitul „domiciliu" al strămoșilor noștri au fost identificate astfel opt specii de flori cu un colorit viu.

OSPĂTARIȚA LA PENSIE

— Notez comanda : griș cu lapte, cacao, suc de portocale...

Desen de **V. Tamaev**

15 000 KILOMETRI ÎN PACIFIC

Un nou „Kon-Tiki" ?

De data aceasta, intenția de a întreprinde o nouă și temerară expediție cu pluta s-a făcut auzită în Mexic. Inițiatorii ei, profesorii Alvar Ramirez și Manuel Camino, administratorul de hotel M. Modena și un medic care deocamdată nu și-a dezvăluit numele, plănuiesc cea mai lungă călătorie cu pluta făcută în ultimele secole, pe un itinerar — deocamdată aproximativ — cuprins între țărmul Ecuadorului și Australia. Cei patru navigatori nădăjduiesc să străbată distanța de peste 15 000 de kilometri în opt luni (expediția lui Thor Heyerdahl a parcurs în 101 zile circa 8.000 de kilometri).

Încleștarea cu oceanul va fi pe viață și pe moarte. În această privință cei patru nu-și fac iluzii, cu atît mai mult cu cît trei dintre ei au mai făcut călătorii cu pluta. Anul trecut, de pildă, au încercat să traverseze Oceanul Pacific pe o plută înjghebată după modelul ambarcațiunilor de acest gen folosit odinioară de navigatorii din Ecuador. Încercarea a eșuat pentru că, după spusele lor, n-au știut să aleagă anotimpul prielnic pentru tăierea copacilor de *balsa*, din al căror lemn se confecționează plutele. Nefiind îndeajuns de umed, lemnul a absorbit apă și pluta s-a scufundat. De aceea membrii viitoarei expediții vor fi mai prevăzători și-și vor procura lemnul necesar după o rețetă „clasică" : arborii vor fi doborîți cu trei săptămîni înainte de plecare, în anotimpul ploilor și într-o noapte cu lună plină. În felul acesta ei vor fi suprasaturați cu apă, umezeala va umple toți porii lemnului și pluta nu se va mai scufunda.

În cele opt luni de călătorie navigatorii mexicani nu-și vor părăsi ambarcațiunea chiar dacă Oceanul Pacific îi va tenta cu insule și atoli. „Vrem să dovedim — a declarat prof. Rămirez — că vechii locuitori ai Americii de Sud puteau călători pe plute primitive pînă în Polinezia, Asia și chiar Australia". De aceea membrii expediției, care vor porni la drum în martie 1969, se vor dispensa de cel mai elementar confort. Mici rezerve alimentare și 150 de litri de apă potabilă vor fi singurele „bagaje" care vor împovăra pluta. În rest, navigatorii se vor hrăni cu pește prins cu harpoane de lemn — cum făceau strămoșii lor — și vor bea în fiecare zi cîteva înghițituri de apă de mare, pentru a se obișnui cu ea. De asemenea, vor strînge, pentru orice eventualitate, apă de ploaie.

Timpul ne va arăta dacă și al doilea „Kon-Tiki" va intra în istorie.

CALEIDOSCOP

Nămeți și păpădii

Anul acesta, iarna siberiană s-a întrecut pe sine. Locuitorii regiunii Kemerovo, de pildă, nu-și amintesc ca în ultimii douăzeci de ani să fi căzut cantități atît de mari de zăpadă. Numai în primele zile ale lunii decembrie s-au format nămeți de patru metri. În bătălia împotriva iernii au fost angajate numeroase mașini, care sapă tunele în zăpadă și curăță liniile ferate.

În ținutul Pomorie, în schimb, locuitorii sînt surprinși de blîndețea acestui decembrie. Iarna nu s-a grăbit să poposească pe acele meleaguri, pe pajiști înfloresc păpădiile, iar păsările, păcălite de căldură, și-au întîrziat plecarea spre sud.

Broasca buclucașă

Timp de cîteva zile, într-o rezervație africană s-au petrecut lucruri ciudate. Răufăcători necunoscuți „se jucau" cu automobilele, împingîndu-le la sute de metri depărtare de locul de parcare sau răsturnîndu-le în șanțuri. În cele din urmă răufăcătorii au fost identificați : erau... broasca țestoasă Tarzan, căreia îi plăcea să se odihnească sub vehicule. Dacă însă automobilul staționa într-un loc care nu-i era pe plac, Tarzan îl muta unde credea el de cuviință. Uriașa broască țestoasă avea suficientă forță, dar nu știa întotdeauna să și-o calculeze, încît i se întîmpla să răstoarne vehiculul.

Apel

„Fiți milostivi cu oamenii și cîinii ! — îndeamnă președintele Asociației pentru ocrotirea animalelor din R.F.G. — Nu adoptați noua metodă și nu agățați de gîtul cîinilor aparate de radio cu tranzistoare ! Gîndiți-vă că ritmurile moderne pot înnebuni chiar un bivol..."

(După „Znanie — Sila")

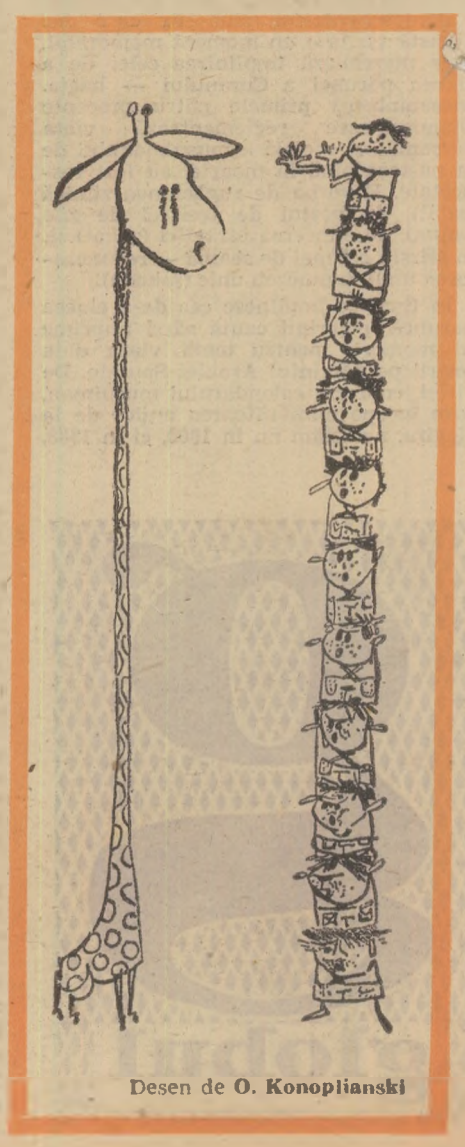

Desen de **O. Konoplianski**

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

GROZA IOAN — Timișoara : La vîrsta dv. nu se mai poate obține o creștere în înălțime cu nici un medicament existent în prezent.

H. CONSTANTIN — Borsec : Tulburările pe care le prezentați reclamă investigații suplimentare (analize, examene) fără de care nu vă putem da nici un sfat.

D. G. — București : Ar fi bine să consultați un medic (eventual o doctorită !) specialist în ginecologie infantilă.

LUCEAFĂRUL — Oradea : Este absolut necesar să consultați un medic specialist oftalmolog.

G. BADEA — Brăila : Tratamentul se poate face acum, dar numai după prescripția și îndrumarea unui endocrinolog.

VALLY — București : 1) Afecțiunea dv. nu poate avea nici o influență negativă asupra sarcinii, care va decurge în condiții normale. 2) Da, și în acest sens sarcina poate fi favorabilă.

T. T. — Bogați (Argeș) : Credem că este vorba de **somnambulism.** Oricum este necesar un examen neuropsihiatric.

FLORIN — București : Problema dv. ține mai mult de un „curier sentimental" decît de o rubrică medicală. Trebuie, desigur, să renunțați la practica actuală și să intrați în normal.

CORIOLAN POPA — Topliță : Vă puteți căsători fără nici o grijă.

SIGISMUND V. BROVN — București : Alcoolomania se poate vindeca, mai ales dacă cel în cauză e perfect conștient de ravagiile alcoolului. În afară de voință, vitamine (Complex B_1, C), tonice (stricnină, ser neurotonic), există un „inhibant al metabolismului alcoolic în organism" care produce, printr-un reflex condiționat, dezgustul față de alcool. Medicamentul — **Antalcol** se va lua sub supraveghere medicală, primele 4 zile cîte 2 tabl., pe nemîncate ; a 4-a zi se efectuează o probă de sensibilizare prin ingestia a 100—200 ml din băutura alcoolică preferată la 2 ore după doza de Antalcol. După fiecare 4 zile doza se va reduce cu 1/4 comprimat cînd (la 4 zile) se va controla starea de sensibilitate a intoxicatului. În mod obișnuit sînt necesare 4 probe de sensibilizare pentru obținerea efectului dorit. Tratamentul va fi continuat cu doze mici timp de 1—2 luni după caz.

MIRON — Călimănești : Tratamentul medical al **hemoroizilor** constă în combaterea constipației prin regim bogat în lapte bătut, iaurt, compot de prune, miere, laxative ușoare. Regim fără condimente și alcool. Evitarea sedentarismului, exercițiii fizice, igienă riguroasă. Local : baie călduță după scaun, uscare și aplicare de pomezi desicante sau supozitoare (Hemorsal pomadă sau supozitoare).

PREFERAȚI

CARNITURA „LĂMÎIȚA"

ELEGANTĂ

CONFORTABILA

ȘI SOLIDĂ

PRODUS AL ÎNTREPRINDERII

IPROFIL „Măgura Codlei"

Luna cadourilor

În magazinele comerțului de stat vă întîlniți cu cadourile potrivite pentru cei dragi

ÎNTRE NOI FEMEILE

Micile secrete

Care femeie nu vrea să fie frumoasă și elegantă în noaptea de Anul Nou! Am dori ca sfaturile noastre să vă fie de folos, contribuind la succesul dumneavoastră.

Să vorbim întîi despre rochie. Simplă sau complicată, cuminte sau extravagantă, esențial e să vă stea bine, atît linia, cît și culoarea să vă prindă. De aceea nu copiați orbește un model care v-a plăcut la altcineva. Rochia nu e un spectacol în sine, care să poată fi considerat izolat de purtătoare. Ea are, în ultima instanță, doar misiunea de a sublinia farmecul personal. De aceea e important ansamblul.

În funcție de rochie vom alege machiajul. De exemplu:

la o *rochie neagră* vom aplica un machiaj deschis, luminos; tușul de ochi, pomada de pleoape și rujul de buze vor avea tonuri pastelate;

la o *rochie albă*, machiajul trebuie să fie închis, mai vizibil;

la o *rochie în nuanțe de roșu sau de roz* se recomandă un machiaj stins, dar nu roz, ca să nu semănați cu o bomboană;

la o *rochie în nuanțe de albastru* sînt potrivite tonurile roz, care subliniază albastrul.

Dacă vreți să vă schimbați culoarea părului, nu vă alegeți ca prilej Anul Nou. Rezultatul s-ar putea să nu fie cel dorit și n-ar fi cuminte să vă stricați dispoziția. Oricum, evitați culorile prea stridente, artificiale, ca să nu semănați cu o păpușă de gust îndoielnic.

Așa ne vede de revelion Viaceslav Zaițev

Și acum, despre rujul de buze: dacă încăperea este luminată cu neon, folosiți nuanțe deschise, calde (gălbui). La o lumină obișnuită arată mai bine nuanțele reci.

Înainte de a vă pudra, ungeți-vă fața cu un strat subțire de cremă și așteptați să se îmbibe în piele. Apoi aplicați cu puful un strat foarte lejer de pudră deschisă.

Orice s-ar spune, sprîncenele trebuie să fie naturale. De aceea, îndepărtați numai firele de prisos, care strică linia. Nu e urît să le subliniați ușor forma cu un creion de aceeași culoare.

Aveți ochi frumoși? Ei pot fi și mai frumoși dacă folosiți cu pricepere machiajul. Pleoapele verzi, albastre-vineții etc., etc., nu mai sînt la modă. Mai bine folosiți tonurile de gri stins, bej. Marginea genelor subliniați-o cu o linie egală, nu foarte lată și nu stridentă. Negrul sau culorile foarte închise nu se potrivesc cu iluminația artificială: folosiți mai bine nuanțele argintii, pastelate, mai ales pentru ochii deschiși.

Așadar, capul, rochia sînt în regulă. Ne-au rămas mîinile. Nu le neglijăm nici pe ele, e păcat ca un amănunt să ne strice armonia ansamblului. Seara, unghiile și deci toată mîna arată mai frumos dacă folosiți un lac roz deschis sau violet deschis ori chiar, mai bine, nimic.

În speranța că cele ce v-am arătat vă vor fi utile, vă urăm petrecere frumoasă și un an bun.

(După „Jurnal mod")

— Te întreb pentru ultima oară: cine a pierdut bătălia de la Waterloo?

MODA

Ioane d'Arc, cruciați și Tarzani

Prezentarea obișnuită a colecțiilor marilor case de modă pariziene a oferit recent un spectacol cu totul și cu totul insolit. Din pălăriile lor de fabuloși prestidigitatori, creatorii au scos căști militare, platoșe, zale, cizme foarte înalte cu carîmbii tari, centiroane și banduliere. „Evenimentele din mai" — așa s-au numit, cu o expresie generică, aceste idei din colecția lui Jacques Delahaye care, în limbajul modei, se traduc prin căști de vizon cu ochelari fixați de ele, bonete de „vînătorițe" de munte, lungi mantale încheiate la două rînduri, cu pernițe la umeri și centiron în talie, corsete și sutiene din plastic rigid — „sutiene de luptă"... Pe scurt, o îmbrăcăminte militărească, care a fost prezentată de manechine înalte, subțiri, cu picioare interminabile și fața à la Greta Gorbo, tipul femeii de mîine, cum e convins Jacques Delahaye; atît de convins, încît i-a și consacrat o colecție specială.

O altă componentă a spectacolului modei franceze este atmosfera mirifică de basm. Au fost scoase la iveală creaturi delicioase, care calchiază celebre personaje de poveste: Scufița Roșie (glugile și căciulițele ocupă un loc important, mai ales în colecția Dior), Pierroți cu obraji albi și buze roșii, motani încălțați cu cizme foarte înalte.

Jean Voigt, la rîndu-i, s-a întors la evul mediu. Manechinele lui longilineare, cu fețe inspirate, amintesc de Ioana d'Arc, d'Artagnan, cruciați, cavaleri de Malta, scutieri în tunici strîmte și scurte, cu căști și cape, întru triumful pielii și al metalului. Minifusta a învins și de data aceasta (femeile pot fi liniștite, mini rămîne tare pe poziție).

Cardin a fost prezent cu o colecție „în relief", din fibre speciale; Patou s-a adresat țiganilor, preluînd de la ei mînecile largi, bufante, în timp ce Courrèges a pus-o în circulație pe marțiana lui complet albă — o Barbarellă (personajul unui roman-foileton „cosmic", după care regizorul francez Roger Vadim a făcut un film) coborîtă în fine printre pămînteni.

Excentricitățile nu i-au ocolit de altfel nici pe bărbați, dar nu atît la Paris, cît în Italia. Marile case de modă italiene au lansat pentru bărbați modele de blănuri cu o risipă de fantezie care ar putea stîrni invidia femeilor. În fond, au explicat creatorii, nu facem decît să ne întoarcem în istorie, la strămoșii noștri îndepărtați, la blana lui Tarzan.

A. Stasova

PENTRU ANUL NOU

Scurt ghid protocolar

Anul Nou se apropie vertiginos. Îl vom petrece într-un cerc de prieteni — fie invitîndu-i la noi, fie invitați noi la ei. Iată de ce ne-am gîndit că ar fi util să reamintim cîteva reguli de „protocol", valabile, de altminteri, nu numai pentru apropiata sărbătoare a sfîrșitului de an, ci în toate ocaziile similare.

Am fost invitați noi, cu rugămintea de a veni la ora X... Evident, masa nu va începe fix la ora aceea, dar noi trebuie să ne respectăm gazdele: venind la ora care ne-a fost indicată, fără sferturi de oră mai mult sau mai puțin „academice" de întîrziere.

Totuși, ce facem dacă întîrziem? Bineînțeles, trebuie să ne ducem fiindcă gazda contează pe prezența noastră. Dar e evident că, din politețe pentru ceilalți musafiri, nu putea să ne aștepte; vom ajunge deci cînd toți vor fi așezați la masă. De aceea, intrînd în cameră, să nu așteptăm ca cineva să se scoale și să ne iasă în întîmpinare. Ne ducem la gazdă, o salutăm (cînd am intrat, bineînțeles, am adresat tuturor un salut general) și ne scuzăm încet. Gazda, fără să se ridice, ne va indica locul nostru. Ni-l ocupăm și avem grijă să nu discutăm despre cauzele care ne-au silit să întîrziem. Dar data viitoare vom fi punctuali.

Dacă avem noi invitați, trebuie să ne străduim să se simtă toți cît mai bine.

Acum se răspîndesc tot mai mult forme noi de primire a oaspeților, mai simple, mai degajate. Nu mai avem de-a face cu tradiționala masă și tot dichisul ei; oamenii se adună pur și simplu, ca să stea de vorbă, să se simtă bine într-o ambianță agreabilă. În ultimul timp sînt la modă invitațiile „la cocteil" sau „la o cafea", unde într-adevăr se servește cafea, un vin ușor, prăjituri, tartine și fructe. Musafirii trec de la un grup la altul, discutînd în picioare și își umplu singuri la bufet ceștile și paharele. În astfel de ocazii societatea poate fi mai eterogenă decît la mesele tradiționale. La cocteiluri, de pildă, putem să mai aducem o persoană, fără a o avertiza pe gazdă.

— Dacă tot l-ai luat în brațe, du-l acasă, o să ne prindă bine de Anul Nou.

Tradiționale sau nu, mesele sînt nu numai un prilej de a ne arăta talentele culinare, ci și o mică ceremonie.

De aceea, în primul rînd trebuie să ne îngrijim de aspectul mesei. Unii afirmă chiar că un aranjament frumos și o atmosferă plăcută contează mai mult decît caloriile și calitatea mîncărurilor. Chiar dacă nu sîntem de acord cu ei, tot trebuie să recunoaștem că factorul cadru are importanța lui indiscutabilă în succesul „mesei" pe care o dăm.

Să nu uităm că oaspeții trebuie să stea comod. În măsura în care se poate, să nu-i înghesuim ca în tramvaie sau în autobuze în orele de vîrf. Aranjarea tacîmurilor să fie logică — lingura și cuțitul, pe care le ținem cu mîna dreaptă, le punem în dreapta farfuriei, iar furculița în stînga.

Cu băuturile procedăm astfel: vinul alb se servește la masă rece, cel roșu cald. La carnea de vită și de porc și la pește se servesc vinuri albe, la vînat și la pasăre vinuri roșii.

Oamenii dansează de secole. Și vor dansa, probabil, întotdeauna. Dansează polcă și vals, tango și charleston, cha-cha-cha și twist. Dansurile s-au născut și au murit, s-au schimbat moda și ritmurile. Dar în toate timpurile s-au respectat anumite reguli.

Regula nr. 1. Dacă am venit să dansăm, să dansăm! Gîndiți-vă cum arată cei care stau de-o parte și-i urmăresc pe dansatori cu o privire critică. Această opinie separată îi face cel puțin de prisos în antrenul general.

Dar cu cine dansăm? Dacă sîntem invitații cuiva, atunci trebuie să dansăm măcar o dată cu stăpîna casei. Mai mult, dacă societatea nu-i prea mare, bărbații trebuie să danseze cu toate doamnele și domnișoarele. În astfel de ocazii toți se cunosc și e neplăcut cînd se aplică regimuri preferențiale.

Petrecerea e în toi. Se anunță un „damen-tango". Unii cred că principiul egalității dintre sexe cere ca fiecare al doilea dans să fie un „damen". Părerea noastră este alta: trebuie să se țină seama de firea mai pudică a femeii. De altminteri practica a arătat că în cursul turului „damen", dansează mult mai puține perechi. Dar dacă totuși s-a hotărît că invită femeile, bărbații nu trebuie să refuze nici o invitație. Pe de altă parte, nu e prea elegant ca femeia să invite un bărbat necunoscut; ea îi poate invita pe prietenii ei sau pe cineva cu care a mai dansat de cîteva ori și care nu așteaptă decît asta.

Și încă o regulă. Să dansăm cuviincios! Moda dansurilor se schimbă foarte repede. Fiecare noutate trezește la început neîncredere și rezervă. Trecerea cu succes a examenului depinde în bună măsură și de felul cum dansăm.

Trebuie să vorbim în timpul dansului? Da, dar nu mult. Aici totul depinde de parteneri.

I. Nedelina

O REȚETĂ TRADIȚIONALĂ

Cin-cin

Pentru cei cărora le place să iasă din obișnuit și să facă din Anul Nou o sărbătoare într-adevăr deosebită, le sugerăm să „redescopere" punciul, băutură tradițională, care cu ocazia revelionului poate întuneca chiar faima cocteilurilor moderne. Pe lîngă că e gustoasă, prepararea ei este un adevărat ceremonial care animă sărbătoarea.

Cu puțin înainte de miezul nopții, aducem pe masă un vas mare de lut sau emailat în care punem fructe zaharisite sau fructe din dulceață, curmale fără simburi, coji de portocale zaharisite, stafide, prune uscate. Peste vas punem un grătar metalic, iar deasupra un kilogram de zahăr cubic. Stropim din belșug zahărul cu o sticlă de rom și îi dăm foc. Stingem lumina și în obscuritatea misterioasă așteptăm cu răbdare ca să ardă tot romul, iar zahărul topit să se scurgă în vas. După aceea turnăm înăuntru doi litri de vin alb, fiert cu scorțișoară, coajă de lămîie și cuișoare, un litru de ceai tare, fierbinte, zeama de la două lămîi sau două portocale. Amestecăm totul cu o lingură cu coadă lungă, gustăm, dregem băutura după trebuință și așa, fierbinte, o turnăm în pahare groase sau în cești. Și, cin-cin!

Apropo de pahare, iată „lista" lor:

1 2 3 4 5 6 7

1. Pentru apă. 2. Pentru vinuri seci. 3. Pentru vinuri dulci. 4—5. Pentru șampanie. 6. Pentru lichioruri, vodcă, țuică. 7. Pentru coniac

REDACȚIA: București Piața „Scînteii". Tel 17 60 10 Abonamentele se fac la oficiile poștale
Tiparul: Combinatul Poligrafic Casa Scînteii